

KİĞİ MÜDAFAA-İ HUKUK CEMİYETİ'NE AİT BAZI BELGELER*

Nuri KÖSTÜKLÜ**

ÖZET

Bu araştırmada, Kiğı Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kurucu üye varislerinden temin edilen Kiğı Müdafaa-i Hukuk Cemiyetine ait bazı belgeler ilk kez literatüre tanıtılmış ve değerlendirilmiştir. Sözkonusu belgelerde, Birinci Dünya Savaşı ve Milli Mücadele yıllarına ait Kiğı kazası ve civarında veya Kiğılı olup da Doğu Anadolu'nun diğer bölgelerinde çeşitli askerî ve millî faaliyetlerde bulunmuş kişilerle ilgili önemli bazı bilgilere ulaşılmıştır. Özellikle, Birinci Dünya Savaşı ve Milli Mücadele'de Doğu Anadolu'daki milis teşkilatlanmalar, milis taburlar ve faaliyetleri, ve diğer siyasi ve sosyal gelişmeler hakkında henüz literatüre yansımamış orijinal bazı tespitlere ulaşmak mümkün olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kiğı, Kiğı Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, Birinci Dünya Savaşı, Milli Mücadele, Milis Taburlar.

* Bu araştırma 13-15 Ekim 2014 tarihlerinde Bitlis Eren Üniversitesi'nde toplanan “**Uluslararası Birinci Dünya Savaşı'nın 100. Yılı Sempozyumu**”na sunulan bildirinin gözden geçirilmiş ve büyük ölçüde genişletilmiş halidir.

** Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya/Türkiye, nkostuklu@konya.edu.tr

SOME DOCUMENTS RELATING TO KİĞİ ASSOCIATION FOR THE DEFENCE OF NATIONAL RIGHTS

ABSTRACT

In this paper, some documents obtained from the successors of incorporator members of Kiğı Association for the Defence of National Rights and relating to Kiğı Association for the Defence of National Rights have first been presented in literature and commented on. In the documents in question, some significant information about people from Kiğı who lived in or around Kiğı or in other areas in Eastern Anotolia and took part in various military and national activities during World War I and National Struggle have been found. They especially introduced us some original information about military organisations, military battalions and their activities, and about some other political and social developments during World War I and War of Independence.

Key Words: Kiğı, Kiğı Association For the Defence of National Rights, World War I, National Struggle, Military Battalions.

Giriş

Elimizde Kiğı Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti kurucu üyelerinden Zeynelzâde Mustafa Efendi varisleri vasıtasıyla tarafımıza intikal etmiş muhtemelen Kiğı Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti karar defterine ait bazı kayıtlar bulunmaktadır². Şimdiye kadar yayınlandığına rastlamadığımız sözkonusu kayıtlar, 1340 (1924) Nisan ayı başı ile Temmuz ayı sonuna kadarki tarihleri içermektedir. Her ne kadar belgeler belirtilen tarih aralığına ait ise de, bu belgelerde geçmiş yıllara yönelik yani Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele yıllarına ait Kiğı kazası ve civarında veya Kiğılı olup da Doğu Anadolu'nun diğer bölgelerinde çeşitli askerî ve millî faaliyetlerde bulunmuş kişiler ve faaliyetleriyle ilgili önemli bazı bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgilerden, Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele'de Doğu Anadolu'daki milis teşkilatlanmalar, askerî faaliyetler ve diğer gelişmeler hakkında henüz literatüre yansımamış orijinal bazı tespitlere ulaşmak mümkün olmuştur.

Söz konusu kayıtlar, kısa adı “Kuvâ-yı Milliye Mensubîninin Afvına Dair 19 Teşrin-i sani 1339 tarihli muafiyet kanunu” olarak bilinen kanundan faydalanmak üzere, müracaat eden kişilerin, kanun çerçevesine girebilecek Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele yıllarında vatan savunmasında, Müdâfaa-i Hukuk ve Kuvâ-yı milliye faaliyetlerinde bulunup bulunmadıklarına dâir mesaîsinin tahkikatını ve sonunda verilen kararı içermektedir. Dolayısıyla, dilekçe sahibinin talebi doğrultusunda yapılan tahkikat ve varılan sonuçlar, bize Kiğı ve civarında Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele yıllarında milis teşkilatlanmalar ve bu faaliyetler içinde bulunanlar hakkında önemli veriler sunmaktadır.

Bahsedilen afv kanununun tam adı; “30 Teşrin-i evvel 1334(1918) den 23 Ağustos 1339 (1922) tarihine Kadar Geçen Müddet Zarfında Müdâfaa-i Memleket Uğrunda İka edilmiş Olan Ef'al ve Harekâtın Cürüm Addolunmayacağı Hakkında Kanun” şeklinde olup özetle şu temel hükümleri içeriyor idi;

Birinci Madde; Mondros Mütârekesi'nin imza tarihi olan 30 Ekim 1918 tarihinden Lazon Barış Antlaşmasının Büyük Millet Meclisi tarafından onaylandığı 23 Ağustos 1923 tarihine kadar geçen zaman zarfında Müdâfaa-i memleket maksat ve gayesiyle teşekkül etmiş olan her nevi cemiyet ve heyetlerle müfreze-

2 Bu belgeler, Millî Mücadele sırasında Kiğı'da önemli hizmetleri görülen Şakir Pilten'in torunu Dr. Önder Pilten vasıtası ile, Zeynelzade Mustafa Efendi varislerinden Bingöl Tarihi'nin yazarı (Kültür Bak. yay., Ankara 1995) Sayın Yılmaz Akbulut'tan temin edilmiştir. Kendilerine burada teşekkür ediyorum.

lerin kumandan, efrat ve mensuplarının veya adı geçenlerin emirleriyle hareket etmiş bulunan diğer şahıslar tarafından yerine getirilmiş ve resmî devlet memurları tarafından memleketin savunması uğrunda kabul edilmiş olan fiiller ve hareketler suç addolunmaz. Bunlar hakkında takibat icra edilemeyeceği gibi evvelce mahkum olarak hapsedilenler varsa derhal tahliye olunurlar

Dördüncü Madde; Zanlı veya mahkum oldukları halde kendilerinden veya tahliye ile Kuvâ-yı milliyeye iltihak ederek bu hizmetlerinden ayrılıncaya kadar hüsnü hizmet ettikleri hükümet-i mahallîce tahakkuk eden şahısların iltihaktan önce suçlandıkları sebepten dolayı takibat ve haklarındaki hüküm infaz olunmaz ve bunlardan halen tutuklu ve hapsedilmiş olanlar tahliye kılınır³.

Bu kanundan faydalanmak isteyenler şu yolu takip ediyordu; Kendileri veya temsilcileri vasıtasıyla önce Kiğı Kaymakamlığı'na kanun çerçevesine girebilecek hizmetlerini ve taleplerini belirten dilekçe veriyorlar. Kaymakamlık da durumun tahkiki için dilekçeyi Kiğı Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti'ne havale ediyor. Kiğı Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti de, hizmet yaptıklarını ifade ettikleri milis birlik veya o milis birliğin bağlı olduğu nizâmî askerî birlik komutanlığından veya ilgili nahiye heyet-i milliyeye veya heyet-i amilelerinden sözkonusu kişinin durumunu tahkik eden ve faaliyetlerini içeren mazbata talep ediyor. Gelen rapora göre, Kiğı Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti, reis ve en az 4 üyenin imzalarını taşıyan ilgili kanundan faydalanıp faydalanamayacağına dair tutanağı Kiğı Kaymakamlığı'na arz ediyor. Bu işlemleri içeren elimizde, 3 Nisan 1340 (1924) tarihinden başlayan 2 Temmuz 1340 tarih ve Numro:74'e kadar kayıt numarası verilmiş tutanaklar bulunmaktadır.

Söz konusu tutanaklarda ayrıntılı bir şekilde bahsi geçen bölgedeki millî faaliyetler ve özellikle milis teşkilatlanmalar ve şahıslar hakkında değerlendirmelere geçmeden önce, konuya geniş bir perspektiften bakabilmek için, Kiğı bölgesindeki gönüllülük esasına dayalı teşkilatlanmalara ana hatlarıyla bakmamızın faydalı olacağını düşünüyoruz.

Bilindiği üzere, 93 Harbi ve arkasından Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin büyük bölümünü içine alan vilâyât-ı sitte coğrafyasına yönelik emperyal hedefler özellikle İngiliz, Rus niyetleri ve Ermeni emellerinin yoğunlaşması ile bu bölgede güvenlik sarsılmaya başlamıştı. Söz konusu coğrafyada yeterli düzenli

3 Kanun metni için bkz., http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc002/kanuntbmmc002/kanuntbmmc00200372.pdf (e.t; 02.04.2014).

ordu bulunmadığından, bazı mahallî tedbirlerle bölgenin güvenliği sağlanmaya çalışılıyordu. Bunun da kaynağını bölgedeki aşiret güçleri oluşturuyordu. Aşiret mensuplarınca oluşturulan askerî organizasyonların başlangıcını 1891 Hamidiye Alayları'nın kuruluşuna kadar uzatabiliriz. Bilindiği üzere, Hamidiye Alayları, aşiretlerden askeri güç olarak faydalanıp, merkezî otoriteyi tesis etmek, Rus ve Ermeni emellerine engel olmak kısacası Doğu Anadolu vatan coğrafyasının birliğini ve düzeni korumak amacını taşıyor idi⁴. Böyle bir gelenek, 2. Meşrutiyet döneminde fonksiyonunu büyük ölçüde yitirmişse de, I. Dünya Savaşında aşiretlerden ve bölge halkından oluşan milis askerî teşkilatlanmalar bölgenin savunmasında çok önemli rol oynadılar. Daha ziyade kurulduğu yerin adıyla *Milis alayı*, *Milis taburu*, *Gönüllü müfreze* vb. olarak adlandırılan bu organizasyonlar Ordu Milis Teşkilatı olarak, ilgili nizamî birlik içinde Alay, Tabur, Bölük olarak yer aldılar⁵.

Bingöl ve Kiğı bölgesine bakacak olursak, 18 Şubat 1916'da Erzurum'un düşmesini müteakip Ruslar Batıya doğru ilerlemeye başlamışlar, Rusların ilerlemesini fırsat bilen Kiğı, Palu ve Muş yöresindeki Ermeniler, Türk ve Müslüman köylerine saldırıyor sıkıştıklarında Rus kuvvetlerine iltihak ediyorlardı. Savaşın devam eden günlerinde Varto ve Hınıs istikametinden ilerleyen Rus kuvvetlerine karşı bölgede oluşturulan milis kuvvetler de savunmada yer almışlardı. Bunlar içinde Çapakçur Müfrezesi, mevcudu 3000'i bulan Ali Bey ve Osman Bey müfrezelerini sayabiliriz⁶. 1916 ve 1917 yıllarında vatan savunmasında büyük fedakârlıklar sergileyenlerin başında Kiğı eşrafından Musrumlu Kahraman Sabri Bey geliyordu. Kendisi topladığı milis kuvvetlerle Rus kuvvetlerine büyük darbeler vurmuş ve başarılarından dolayı Harbiye Nazırı Enver, II. Ordu Komutanı Birinci Ferik Ahmed İzzet, ve diğer komutanların takdirlerini kazanmış idi. Yine Kiğı eşrafından Ekrek Nahiyesi Müdürü Zeynelzâde Mustafa Efendi, Karerli Küçük Ağa⁷, Çan nahiyesi Müdürü Osman Bey milis teşkilatlanmalarının önde gelen isimlerinden idi.

4 Hamidiye Alayları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz., Bayram Kodaman, **Sultan II. Abdülhamid'in Doğu Anadolu Politikası**, İstanbul 1983.

5 Birinci Dünya Savaşında Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde oluşturulan milis birlikler hakkında Bkz., Mehmed Evsile, "Birinci Dünya Savaşı'nda Aşiret Mensuplarından Oluşturulan Milis Birlikleri", **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, Kasım 1996, sayı:36.

6 Yılmaz Akbulut, **Bingöl Tarihi**, Kültür Bak. Yay., Ankara 1995, s.123.

7 Akbulut, **a.g.e.**, s.153.

Rusya'da Bolşevik ihtilalini müteakip, Rus kuvvetleri belli bir süreç içinde Doğu Anadolu'dan çekilmek mecburiyetinde kalmışlardı. Mondros mütarekesi sonrasında ise, "şark meselesi" çerçevesinde "vilâyet-i sitte" vatan coğrafyası üzerinde başka pazarlıklar yapılmaya başlanmış ve özellikle Ermeniler'e peşkeş çekilmek istenen Doğu Anadolu bölgesinde yeniden teşkilatlanma hız kazanmış, bu teşkilatlanma ve mücadele içinde Kiğı eşrafı ve halkı büyük bir fedakârlıkla vatan savunmasında yer almış bulunuyordu. Bir taraftan, Erzurum ve Sivas Kongreleri ve buna bağlı millî teşkilatlanmalar, bir taraftan da I. Dünya Savaşında olduğu gibi, milis gönüllü birliklerle Kiğılılar fiilen mücadele içinde oldular. Bu gelişmeler içerisinde, hizmetlerinden dolayı Süleyman Necati, Hüseyin Avni (Ulaş), Zeynelzâde Mustafa Efendi, Sait (Yazıcıoğlu), Şakir (Pilten), Mithat (Turanlı), Yusuf Ziya (Değnekçi), Müftü İbrahim Hakkı, M.Dursun (Yiğitbaş), Hacı Dede Yazıcı, Süleyman (Köymen) isimlerini⁸ ve daha pek çok vatanperveri anmak durumundayız.

Şimdi, literatüre yansımış yukarıda bahsedilen bu ve diğer genel bilgilerin ötesinde Kiğı ve bölgesindeki millî teşkilatlanma özellikle milis gönüllü teşkilatlar ve buralarda görev alanlarla ilgili olarak bize daha ayrıntılı veri sunacak ve ileride transkripsiyonlarını verdiğimiz Kiğı Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti'ne ait kayıtların analizine dönebiliriz;

KİĞİ MÜDÂFAA-İ HUKUK CEMİYETİ'NE AİT BAZI BELGELERE YANSIYAN GELİŞMELER

Öncelikle I. Dünya Savaşı sırasında Kiğı ve civarında ne gibi milis faaliyetler olduğuna bakmak istiyoruz;

İncelediğimiz kayıtlarda 3 Nisan 1924 tarih ve 2 numaralı belgede; Pülümür'ün Ağa Şenliği köyünden Şahin Beyzâde Mustafa Bey'in "Harbi umumiye bir milis alay ile iştirak ve pek büyük yararlık ve fedakârlık ibraz ettiğini"nden bahsedilmektedir⁹. Yine harp sırasında 1332 Ağustosundan 333 senesi Mayısına kadar hizmetlerde bulunmuş olan Kuvâ-yı Milliye Taburun-

8 Bu kişiler ve faaliyetleri hakkında bkz., M.Sadık Yiğitbaş, **Kiğı**, Cemal Azmi Matbaası, İstanbul 1950.

9 Belge no:2 (Buradaki ve bundan sonraki yapılan atıflardaki "Belge no:" araştırmamıza konu olan Kiğı Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetine ait belgelerin belge başlarında bulunan kayıt numaralarını ifade etmektedir).

dan¹⁰, ve 1333 Mayısında kurulan Ekrek Milis Taburu'ndan¹¹ haberdar oluyoruz. Bir başka vatanperver Maskan köyünden Yusuf oğlu Kutu? (Koto?) Mustafa etrafına topladığı gönüllülerle Müstakil Maskan Milis Bölüğünü oluşturmuş ve savaşın sonuna kadar vatan mücadelesinde yer almıştır¹².

Bu kuvvetler içinde bulunan gönüllülerden bazı örnekler vermek istiyoruz;

Hubek Köyünden; Timur oğlu Aziz, Nabi oğlu Hasan, Molla Hüseyin oğlu Haşo Ali, Bekir, Ömer, Süleyman, Kuvâ-yı Milliye Taburu efradından idiler. Aynı Taburun 2. Bölük komutanı Timur oğlu İsmail Ağa idi¹³.

Müstakil Maskan Milis Bölüğü'ndeki gönüllülerden de bazı örnekler vermek istiyoruz;

Maskan köyünden Kutu Mustafa'nın mahdumu Dursun, Veli oğlu Mirze? Ali, Veli oğlu diğer Mirze Ali, Veli oğlu Ali ve biraderi Yusuf, Mustafa oğlu Ali, Ali oğlu İbrahim, Hasan oğlu Mehmed, Ali oğlu İsmail¹⁴, Süleyman ağa torunu Yusuf ve biraderi Ağa, Seyyid Ali oğlu Mustafa, Seyyid Ali oğlu Hasan ve Süleyman, Ali oğlu diğer Süleyman, Ali oğlu İmam, Mustafa oğlu Ali, Mustafa oğlu Mehmed, Melik oğlu Süleyman, Seyyid Ali oğlu Mehmed, Paşa oğlu Mehmed, Ali oğlu Mehmed, Sadi oğlu Süleyman, ... oğlu Seyyid, Mustafa oğlu Ali, Ali oğlu İmam ve Seyyid oğlu Yusuf¹⁵, Mehmed Hayri ve Hasan oğlu İbrahim¹⁶.

Birinci Dünya Savaşı sırasında kurulan milis kuvvetlerde yer alan bu gönüllülerin hemen tamamı İstiklal Savaşı sırasında 1919 ve 1920 yıllarında kurulacak olan Kuvâ-yı Milliye taburlarında da görev almışlar idi¹⁷.

Birinci Dünya Savaşı sırasında Kiği ve civarındaki milis faaliyetlere ait gelişmeler, şüphesiz bunlarla sınırlı değildir. Burada değinilen olaylar, bazı şahısların, yukarıda bahsedilen ilgili kanundan faydalanmak veya durumuyla ilgili olarak mazbata almak üzere yaptığı müracaatı sırasında İstiklal Savaşı yıllarındaki

10 Belge no:3.

11 Belge no:5.

12 Belge no: 26.

13 Belge no:3,5.

14 Belge no:26.

15 Belge no:27.

16 Belge no:28.

17 Belge no:27, 28.

faaliyetlerinin yanısıra geriye dönük olarak yapılan tespitlerden ancak bazılarını ihtiva etmektedir.

Şimdi 1919 yılından yani Millî Mücadele başlangıcından itibaren bölgedeki millî gelişmelere bakmak istiyoruz.

İncelediğimiz kayıtların büyük bölümünde ön plana çıkan husus; Kiğı ve bölgesinde teşekkül eden üç milis taburu ve buralarda görev alanlar ve faaliyetleriyle ilgili gelişmelerdir. Söz konusu taburlar kayıtlarda bazen numaraları ile bazen de başına “Kuvâ-yı Milliye” ifadesi getirilerek “Kuvâ-yı Milliye Birinci Taburu” şeklinde adlandırılmışlardır. Bu gelişmelerin dışında, bazı zevâtın, millî teşkilatlanmalardaki rol ve hizmetlerine ve bölgedeki diğer olaylara dair önemli kayıtlara rastlamak da mümkün olmuştur.

Şimdi elimizdeki veriler çerçevesinde milis taburları mercek altına almak istiyoruz;

1- Milis Taburlar

a- Kiğı Kuvâ-yı Milliye Birinci Taburu:

Pek çok kayıta milis taburların kuruluşu hakkında şu bilgiler verilmektedir; “BMM Reisi Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretleri tarafından yazılan 6 Ağustos 336 (1920) tarihli emre imtisalen Kiğı Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti Reisi tarafından yazılmış olan 12 Ağustos 336 (1920) tarihli tahrirata binaen Birinci Tabur ünvanıyla Müdâfaa-i Hukuk ve Kuvâ-yı Milliye Taburu teşkil”¹⁸ olunmuştur. Beşyüzü geçkin gönüllünün oluşturduğu Birinci Kuvâ-yı Milliye Taburu’nun teşekkülünde aynı zamanda Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti üyelerinden olan Zeynelzâde Mustafa Efendi’nin öncülük ettiğini, Taburun komutanlığını yaptığını biliyoruz¹⁹. Taburun kuruluş gerekçesi “vatanın Müdâfaa-i maksad-ı ulvîsi” olmakla birlikte, Dersim’deki bazı isyancı veya eşkıyanın Kiğı’ya yönelik taarruzunu önlemek idi²⁰. Kiğı Askerlik Şubesi Başkanlığı emrinde hareket eden²¹ Birinci Kuvâ-yı Milliye Taburu, *Bölük* olarak teşkilatlanmış idi. Kiğı Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti üyelerinden Hoğas köylü Ahmed Beyzâde İbrahim Birinci Taburun Birinci Bölük Komutanlığına tayin edilmiş “cidâl-i millînin nihayetine

18 Belge no:6, 72.

19 Belge no:60, 43, 44.

20 Belge no:30.

21 Belge no:24.

kadar mezkûr tabur ve bölükte bi'l-fil hizmet" etmiştir²². Yukarıda bahsettiğimiz Birinci Dünya Savaşı sırasında kurulan Maskan Milis Bölüğü, İstiklal Savaşı sırasında bu tabur bünyesinde muhtemelen İkinci Bölük adıyla yerini aldı. Bölük Komutanı yine Maskanlı Yusuf oğlu Kutu (Koto?) Mustafa idi²³.

Kuruluşu, kuruluş sebebi, teşkilat yapısı ve komutanları hakkında yukarıda verilen bilgilere sahip olduğumuz Kiğı Kuvâ-yı Milliye Birinci Taburu'nda yer alan ve isimlerine ulaşabildiğimiz gönüllülerin de burada belirtilmesinin doğru ve hatta gerekli olduğunu düşünüyoruz.

Birinci Bölük efradından bazıları şunlar idi;

Hoğas köyünde ikamet eden Ferid oğlu Yusuf²⁴; Harur Köyünden Kuyu-oğullarından Hüseyin'in biraderleri ve Mustafa'nın oğulları İsmail ve Şakir²⁵; Üngözük Köyünden Kuloğlu Ruhi²⁶; Bilice'nin Fisan mezraasından Sefer oğlu Ağa²⁷; Cönek köyünden Hasan oğlu Yusuf²⁸; Cırakbi? Köyünden Mahmud oğlu Mehmed²⁹; Kiğı merkezden Zeynelzâde Bedri ve Hasan Tahsin Efendiler³⁰; Biliceli olup Hoğas köyünde ikamet eden Hasan oğlu Mehmed, Mahmud oğlu Hüseyin, Ali oğlu Osman³¹; Haror karyesinden Halit bin Ali, İbrahim bin Mehmed ve Mehmed bin Pamir, Çukuroğlu Yusuf, Mehmed bin Hasan, Ruhi bin İsmail ve Lice'nin Elikân Mezraasından Bekir oğlu Hasan b. Ali ve el-Gabanlı Ömer? bin Hasan³².

İkinci Bölük gönüllülerinden ise şu isimlere ulaşılmıştır;

Çuğ? köyünde sakin Maskanlı Mirza Ali oğlu Tosun ve Süleyman, Mehmed oğlu Mustafa ve Ali³³; Bilice'nin Abikânlı? mezraasında sakin Ahmed oğlu

22 Belge no:30.

23 Belge no:15.

24 Belge no:31.

25 Belge no:32.

26 Belge no:37.

27 Belge no:40.

28 Belge no:41.

29 Belge no:42.

30 Belge no:43, 44.

31 Belge no:45.

32 Belge no:11.

33 Belge no:63.

Cevahir'in biraderi biraderi Hüsni³⁴; Bilice köyünden Ali oğlu Mehmed³⁵; Abvank köyünden Ahmed oğlu Mehmed Ali³⁶; ve yukarıda Birinci Dünya Savaşı'nda Müstakil Maskan Milis Bölüğünde ismi geçenlerin tamamının burada yani İkinci Bölükte vatan hizmetine devam ettiklerini biliyoruz.

b- Kığı Kuvâ-yı Milliye İkinci Taburu:

Çan Milis Taburu olarak da adlandırılan bu taburun kuruluşu hakkında 7 Nisan 1924 tarihinde tutulan mazbatada şu ifadeler geçmektedir; "Okçıyan karyesi ahali İstiklal Harbi esnasında Müdâfaa-i vatan ve istiklalinin temini uğruna 336 (1920) senesinde teşekkül eden, Çan Nahiyesi Müdürü Osman Bey'in emri kumandasında bulunan Milis Taburu (Müdâfaa-i Milliye İkinci Taburu)"³⁷. Anlaşılacağı üzere, bu milis tabur Çan Nahiyesi müdürü Osman (Faik) Bey tarafından kurulmuş ve kendisinin kumandasında İstiklal Harbi'nin sonuna kadar vatan müdâfaasında bulunmuştur. Kayıtlardan temin edebildiğimiz bilgilere göre, tabur dört bölüklü idi. Üçüncü Bölük Komutanının Uzunhan köylü Hacı Derviş Efendi'nin oğlu Mahmud Efendi³⁸, Dördüncü Bölük Komutanının Ahmed Ağa oğlu Osman olduğunu, Molla Hasan ve Molla Abdullah ve Okçıyan köylü Ahmed Ağa oğlu Hüseyin Ağa'nın da takım komutanları³⁹ olarak görev yaptığını biliyoruz.

Tespit edilebilen gönüllülere gelince;

Bölüğü belirtilmemiş, ama muhtemelen Birinci Bölük efradından ve tamamı Okçıyan köylü gönüllüler şunlar idi;

Ahmed Ağazade Osman, Süleyman oğlu Molla Hasan, Hasan oğlu Hamid, Karşu oğlu Miktad ve Kerim, Molla oğlu Molla Abdullah, İbrahim oğlu Yusuf Arif, Molla Raif oğlu Mustafa, Hüseyin oğlu Kerim, Süleyman oğlu Mehmed, Süleyman oğlu Yusuf, Süleyman oğlu Sadık, Süleyman oğlu İsmail, Ali oğlu Mehmed, Ali oğlu Cebail, Sadık oğlu Mehmed, Hasan oğlu Mustafa, Ali oğlu Mehmed, Cebail oğlu Dede, Kaya oğlu Hasan, Hasan oğlu Musa, Ali

34 Belge no:65.

35 Belge no:71.

36 Belge no:67.

37 Belge no:7.

38 Belge no:35.

39 Belge no:7.

oğlu Sefer, Aziz oğlu Ali, Ahmed oğlu Hüseyin, Kemal oğlu Mustafa, Hasan oğlu Bekir, İbrahim oğlu Resul, İbrahim oğlu Mehmed, Mustafa oğlu Mehmed, Musa oğlu Mehmed, Mehmed oğlu Hüseyin, Şah Hüseyin oğlu Şah Hüseyin, Mikdad oğlu Hüseyin, Habib oğlu Abdullah, Habib oğlu Yusuf, Kürşad oğlu Mikdad, Mikdad oğlu Mehmed, Hamid oğlu Ali, Hamid oğlu Hüseyin, Mustafa oğlu Mehmed, Hüseyin oğlu Dursun, Mehmed oğlu Hüseyin, Süleyman oğlu Selahattin, Hasan oğlu Hamid, Mehmed oğlu Hamid, Mustafa oğlu Şükrü, Hüseyin oğlu Reşid, Mahmud oğlu Hüseyin, Süleyman b. Yusuf b. Ali b. Ömer, Mehmed oğlu Zülfi, Sadık oğlu Mehmed, Hasan oğlu Yusuf, Mikdat oğlu Tayyar, Beşir oğlu Yusuf, Zeynel oğlu İsa, Halil oğlu Mustafa, Mustafa oğlu Ağa, Mustafa oğlu Ali, Molla Yusuf oğlu Hüseyin, Ahmed oğlu Yusuf⁴⁰.

Göcek köylü Ali oğlu Haydar İkinci Bölükte yer alıyor⁴¹.

Üçüncü Bölük gönüllülerinden ise şu isimlere ulaşılmıştır;

Uzunhan köylü Hacı Derviş oğlu Hüseyin, Salim oğlu Arif, Süleyman oğlu Mehmed⁴²; Çapakçur Şaban köyünden Molla Hüseyin oğlu Osman⁴³; Çapakçur Armutak köyünden Süleyman oğlu Hasan⁴⁴; Uzunhan köylü İsa oğlu Süleyman⁴⁵; Musrum köylü Mehmed oğlu İmam⁴⁶; Köçet köylü Zeyneb'in kardeşi Cafer⁴⁷; Sarıca köylü Mustafa oğlu Ahmed⁴⁸; Alagöz köylü Mehmed oğlu Ali⁴⁹.

c- Kiğı Kuvâ-yı Milliye Üçüncü Taburu:

Diğer iki milis taburun aynı kuruluş gerekçesiyle Kiğı'da teşekkül eden Üçüncü Tabur, diğer gönüllü milis taburlar gibi, İstiklal Savaşı'nın sonuna kadar vatan müdâfaasında pek çok hizmetler yaptı. Tabur komutanının Hacı Dede

40 Belge no:7; bu isimler Çan nahiyesi Müdürü Osman Bey'in 5 Nisan 340 tarihli musaddak defterinde yer almaktadır ve toplam 62 kişidir.

41 Belge no:64.

42 Belge no:36.

43 Belge no:46.

44 Belge no:47.

45 Belge no:48.

46 Belge no:49.

47 Belge no:55.

48 Belge no:56.

49 Belge no:57.

olduğunu biliyoruz⁵⁰. Muhtemelen üç bölüklü idi. Çerme Nahiyesinin Elmalu köyünden İbrahim⁵¹; Meşhir? Köyünden Yusuf oğlu Rıza⁵²; İnak köyü Kem-sur mezraasından Emine'nin kocası Toluoğlu Mehmed⁵³ taburun neferleri arasındaydı. Hamsor köylü İlhami oğlu Said de Üçüncü Bölükde bulunuyordu⁵⁴. Hakkında sınırlı bilgiye sahip bulunduğumuz Üçüncü Tabur'a diğer taburlarda olduğu gibi, Kiğı merkez ve köylerinden muhtemelen pek çok gönüllü katılmış olmalıdır.

Buraya kadar ele alınan milis yapılanmaların ötesinde Kiğı mıntıkasında çeşitli siyasi ve sosyal faaliyetlerle vatan savunmasında yer almaya çalışan, millî gelişmelerin içinde yer alan pek çok zevatın da faaliyetleri incelediğimiz belge-lere yansımış bulunmaktadır.

Şimdi Milis Tabur ilgi alanlarının dışında Kiğı bölgesinde çeşitli millî teşkilatlanmalar içinde yer alanlara ve diğer gelişmelere bakmak istiyoruz;

2- Diğer Faaliyetler ve Kayıtlarda Adı Geçenler

Kiğı kazası tapu memuru İsmail Hakkı Efendi, Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti'nin kuruluşundan beri teşkilatın bizzat içinde bulunmuş bir çok fiilen hizmet ve vatanperverânesi görülmüş bir vatan evladı idi. 1921 senesinde Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti'nin emri üzerine, kendisi ordu zahire nakliye ücretlerinin tahsilinde ve Çan ve merkez nahiyelerde çok önemli hizmetler ifa etmiş idi. İsmail Hakkı, 1924 itibarıyla Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti üyesi ve Cemiyetin Reis Vekili olan Yusuf Ziya ile yine azadan Hacı Mustafa Efendilerin dayızadeleri idi⁵⁵.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili ve dört azanın imzasını taşıyan 10 Mayıs 1340 (1924) tarihinde Müfti Müderris Hacı Mehmed Efendi'ye verilen "hüsn-i hizmet mazbatası"nda Müfti Müderris Hacı Mehmed Efendinin, ilk Müdâfaa-i Hukuk teşkilatında bir kaç sene cemiyetin reisiğini ve daha sonra da azası olarak Müdâfaa-i millî uğrunda her türlü fedakârlıkta bulunduğundan bahisle,

50 Belge no:12.

51 Belge no:66.

52 Belge no:70.

53 Belge no:10.

54 Belge no:12.

55 Belge no:50.

kendisinin umum aşâire silah araç-gereç vs. temini ve mahallin korunması ve savunulması gibi himmet ve meşakkat gerektiren ciddi ve önemli hizmetlerde bulunduğu ifade edilmiştir⁵⁶.

Kiğı'da millî hareketlerde adı sıkça geçenlerden biri de Kiğı merkez sâbık Takım Kumandanı İbrahim Efendi'dir. Kendisi, "mîsak-ı millî ve vatan müdâfaasını te'min uğrunda ve son İstiklal Harbi esnasında 336 (1920) tarihinde Kiğı'da müteşekkil Kuvâ-yı Milliye ve Müdâfaa-i Hukuk'da ve teşkilat-ı milliyenin tesisinde ve merkez taburunda bizzat hizmeti sebkat eyleyenlerden"⁵⁷ biriydi.

Gorak? köyünde ikamet eden Said Beyzâde Fehmi, Mustafa Kemal Paşa'nın emri üzerine teşekkül eden yukarıda bahsettiğimiz Kuvâ-yı Milliye Taburunda bi'l-fiil hizmet etmişti. Babası Said Bey, 1919 senesinde oluşturulan Müdâfaa-i Hukuk azalarından olup, Cemiyetin 3 Temmuz 335 (1919) tarihli kararına binaen Erzurum Kongresi'ne temsilci olarak seçilmişti. Fehmi'nin bu durumu ve hizmetleri dikkate alınarak, mahkemece der-dest ru'yet olunan (gözü altına alınan) harem ü salihalarının (hanımının) ilgili afv kanunu çerçevesinde cezadan afv olunmaları, düzenlenen mazbata ile talep edilmiştir⁵⁸.

Pülümür kazasının Kırdım köyünden Şah Hüseyin Beyzâde Hasan Bey, Birinci Dünya Harbinde Dersim aşiretlerinin te'dibinde ve milis teşkilatlanmalarda ve İstiklal Savaşında da otuz kadar maiyyeti ile bazı çetelerin tedibi ve özellikle Dersim eşkıyasının Kiğı ve Tercan kazalarına yönelik şekavetine zaman zaman mâni olmak cüretiyle vatan hizmetini yerine getirenlerden idi⁵⁹.

İncelediğimiz kayıtlara bir cinayet olayı da yansımıştır. 1923 senesi Mart ayında 310 doğumlu Mevlüd oğlu Mustafa'nın firarı vesilesi ile takibe çıkan Kiğı Jandarma Bölüğü efradından Mustafa, Osman Bey'in değirmeninin bulunduğu yerde feci bir şekilde şehid edilmiş idi. Mustafa'nın faillerini takip ve yakalamak üzere Mülâzım-ı Evvel İbrahim Efendi ve maiyyeti Dursun çavuş, efraddan Ahmed oğlu Emrullah, Ahmed, Ömer oğlu Zülküf, Mustafa oğlu Ziya harekete geçmişler ve kanun çerçevesinde görevlerini yerine getirmişlerdi. Ancak

56 Belge no:51; M. Sadık Yiğitbaş, eserinde Kiğı Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti üyelerini belirtirken Reis olarak Müftü İbrahim Hakkı'nın adını vermektedir (Yiğitbaş, a.g.e., s.223).

57 Belge no:52.

58 Belge no:59.

59 Belge no:69.

faillerin nüfuz sahibi şahıslardan olmaları dolayısı ile görevini yapan Mülazım-ı evvel İbrahim ve maiyyeti aleyhinde katl ve zulm vb. birtakım yalan yanlış ifadelerle lüzum-ı muhakemelerine karar verilmiş idi. İlgililerin ilgili afv kanunundan faydalanabilmesi için gerekli inceleme yapılmış ve tahkikat sonunda; İbrahim Efendi'nin senelerden beri Kuvâ-yı Milliye'ye hizmet ettiği, Dursun Çavuş, Emrullah, Ahmed ve Zülküf gerek Dersim'e karşı müteşekkil Kuvâ-yı Milliye müfrezeleriyle ve gerek sur-i sairede Müdâfaa-i Hukuk ve Kuvâ-yı Milliye'de hizmetleri ortaya çıkmış idi⁶⁰.

Bir başka kayıтта ise, Sivgelik köyünde ikamet eden İbiş oğlu Şaki Musa ve faaliyetlerinden bahsedilmektedir. Cemiyetin 11 Mayıs 1340 tarih ve 53 sayılı kararına göre; Şaki Musa, 25 seneden beri Kiğı kazasında eşkiyalık yapmış, pek çok masum ve günahsızları katletmiş ve kazanın emniyet ve asayişini sürekli tehdit etmiş biri idi. Mayıs 1924 tarihi itibarıyla halen Erzurum hapisanesinde tutuklu bulunan bu şakînin, “maazallah hâmilelerinin sahte iddialarıyla mazhar-ı afv olursa ve kazaya avdet ederse, merkumun der-destiyle sükunet kazanmış olan kaza asayişinin yeniden ihlal edileceği” hususu ilgili makamlara bildirilmiştir⁶¹.

---

60 Belge no:74.

61 Belge no:53.

Sonuç

1- Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele yıllarında Kiğı ve civarında tespit ettiğimiz bu gelişmeler, araştırmamızın başında da vurguladığımız üzere; 19 Teşrin-i sani (Kasım) 1339 tarihli kanundan faydalanmak üzere müracaat edenlerin durumunu tahkik vesilesiyle veya bazı kişilere verilen “hüsn-i hizmet mazbatası” çerçevesinde dile getirilen olaylardan varılan sonuçları ifade etmektedir. Şüphesiz, bu sınırlı durumların dışında, Kiğı ve civarındaki millî faaliyetlerle ilgili yapılacak müstakil çalışmalar, daha zengin ve kapsamlı sonuçları ortaya çıkarabilecektir.

2- Söz konusu belgelerin hangi suça istinaden alındığı konusunda belgelerde yeterli veri bulunmamaktadır. Ancak birkaç kayıta; “vazife uğruna katl mad-desinden maznun”⁶², “on sene müddetle mahkum”⁶³, “hapishanede mevkuf”⁶⁴, “cinayetle lüzum-ı muhakeme”⁶⁵ gibi sınırlı bilgiler yer almaktadır. Öyle zannediyoruz ki, pek çok müracaat ileride muhtemel bazı suç isnatlarını önlemek amacıyla ihtiyaten yapılmış olmalıdır.

3- Ancak, Kuvâ-yı Milliye İkinci Tabur kurucusu ve komutanı Çan nahiyesi müdürü Osman Bey, Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetinin önde gelen isimlerinden Zeynelzâde Mustafa Efendi, yine Cemiyet mensuplarından Said Beyzâde Fehmi vb. millî faaliyetlerde ve vatan hizmetinde şöhet bulmuş zevatın ilgili kanundan faydalanma adı altında hizmetlerinin tespitine ihtiyaç duymaları veya bizim kavrayamadığımız bir kaygıyı taşımış olmaları, anlaşılması zor bir durum olarak karşımıza çıkıyor.

4- Yukarıdaki istifhamları bir kenara bırakacak olursak, köyleriyle birlikte hemen bütün Kiğililer’in, bıçağın kemiğe dayandığı Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele’de büyük bir fedakârlıkla vatan savunmasında yer aldıklarını görüyoruz. Öyle ki, yakın tarihimizde, bir kazanın üç gönüllü milis tabur çıkarabilmesi örneği Kiğı’dan başka bir kazada var mı bilmiyoruz. Okçıyan köyünde görüldüğü üzere, eli silah tutan hemen bütün köylülerin gönüllü yazılmaları fevkalâde anlamlıdır. Netice itibarıyla, yukarıda ele aldığımız belgeler, Türk-İslam siyasî varlığı ve kültürünün Anadolu coğrafyasından silinmesi hedefi-

62 Belge no:8.

63 Belge no:12.

64 Belge no:55, 56, 57.

65 Belge no:72.

ni taşıyan Birinci Dünya Savaşı ve akabindeki Mondros ve Sevr dayatmalarına karşı, millî bir refleks olarak ortaya çıkan Millî Mücadele gibi fevkalâde kritik bir ortamda; köylüsünden bürokratına, eşrafından din görevlisine ve askerine varıncaya kadar – bazı istisnalar muhtemel olmakla birlikte- bütün Kişililer’in, yek vücut olarak coğrafyanın vatan kalmasında adeta seferber olduklarını ortaya koyuyor.

Şimdi bütün bu değerlendirmelerimize esas olan belgelerin transkripsiyonlarını veriyoruz.

BELGE TRANSKRİPSİYONLARI⁶⁶

1- Nahiye-i belde de Mustafa Bey'in Müdâfaa-i milliyeye uğruna hizmeti vataniyeyi îfa etdiğinden dolayı ibraz eylediği vesâik-i resmîyeye istinaden mûmâileyh yedine bir kıta mazbatanın tanzim ve i'tasına karar verildi. 3 Nisan 340

Numro: 2

Pülümür kazası eşrafından Şahin Beyzâde Mustafa Bey'in verdiği 340 tarihli sened-i a'tik kararıdır.

23. 14 /7/32/ ve 4 /10/32 ve 13/32 ve 2/33 ve 24/32 tarihli.

Kumandanlardan

Müsted'i Pülümür'ün Ağa Şenliği karyesinden Şahin Beyzâde Mustafa Bey'in ibraz ittiği İkinci Ordu ve Üçüncü Ordu kumandanlıklarına ve Dördüncü Kolordu kumandanlığının beş kıta vesaik-i tezkeresi (yukarıda tarihleri verilen vesikalar olmalı)⁶⁷ tedkik edildi. Mûmâileyh harb-ı umumîye bir milis alayla iştirak ve pek büyük yararlık ve fedakârlık ibraz ettiği ve anlaşıldığı gibi, mütarekeden sonra Erzurum Kongresinin ictimâını müteakib kongre müntesirine kemal-i ciddiyetle müzâherât ve Pülümür kazasının Dersim'e mücâvir olması hasebiyle fevkalâde ehemmiyeti hâiz olmasından dolayı uhdesine düşen vezâif ve hidemat-ı milliyeye istinaden Pülümür Kaymakamlığı 10 Temmuz 36 tarihinde mûmâileyhin uhdesine tevcih edildiği ve milis alayı teşkilatını cidal-i milli nihayetine kadar muhafaza ve hidemât-perveresi mensub bulunduğu ez-cümle İstiklal Harbi'nin ... neticesinde kazamız asayişinin muhafazasına çalışıldığı ve Dersim mıntıkasında hükümet-i milliyenin nüfuz ve icranın takririne müzaheret-ı tammede bulunduğu velhasıl harb-i umumîde olduğu gibi İstiklal Harbi esnasında da Müdâfaa-i Milliyeye intisab ve hizmeti sebkt ettiği müsellemler ve malum bulunmağla iş bu mazbata bi't-tanzim ve takdim kılındı. 3 Nisan 340

Müdâfaa-i Hukuk Reisi Aza Aza Aza Aza Aza Aza

(imzalar)

66 Transkripsiyonda kurallara sadık kalınmaya çalışılmıştır. Ancak gerekli görülen yerlerde tarafımızdan parantez içinde açıklamalar yapılmış ve bu durum dipnotta (N.K.) açıklaması olarak belirtilmiştir. Belge tahrifi yüzünden okunamayan kelimeler “...” şeklinde boş bırakılmış, özellikle yer ve şahıs isimleri gibi özel isimlerde tereddütlü okunan kelimeler karşısına “?” işareti konmuştur. Bütün dikkatimize rağmen, bazı özel isim ve lâkaplarda okuma yanlışlığı ihtimalinin bulunabileceği kanaatindeyiz.

67 Nuri Köstüklü (N.K.) açıklaması.

Numro: 3

Hubekli Timur(?) oğlu Aziz ve Nâbi oğlu Hasan ve Molla Hüseyin oğlu Hoşo(?) Ali Müdâfaa-i milliye uğrunda hizmet-i vataniyelerini îfa ettiklerinden dolayı ibraz eyledikleri Üçüncü Taburun mazbatasından anlaşılmağla ol babda bir kıta mazbatanın tanzimine karar verildi. 3 Nisan 340

Müdâfaa-i Hukuk Reisi Aza Aza Aza Aza Aza Aza
(imzalar)

Müsted'i Hubekli Timur oğlu Aziz ve Nâbi oğlu Hasan ve Molla Hüseyin oğlu Haşo Ali 332 senesi Ağustosundan 333 senesi Mayısına kadar düşmana karşı müteşekkil Kuva-yı Milliye taburunda ve 333 Mayısında teşkil olunan taburuna ve jandarmanın kifayetsizliği hasebiyle Kiğı cihetine tecavüzleri melhuz olan Dersim'e karşı 4 Haziran 36 tarihinde Kuva-yı Milliye Birinci Taburunda Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal Paşa Hazretleri tarafından verilmiş olan 6 Ağustos 36 tarihli emr üzerine Kuva-yı Milliye Taburuna kayıt olunarak bu suretle Müdâfaa-i memlekete ve Kuva-yı Milliye'ye hizmet ettikleri lede'l-havale taburlarında mevrud 3 Nisan 340 tarihli mazbatalarından anlaşılmiş haricen de lede'l-tahakkuk müsted'i-i merkumûn müdafa-i memleket ve Kuva-yı Milliye'ye hizmetleri sebk etmiş olduklarından ol babda neşr buyurulan afv kanununa tevfikân muamele edilmesi üzere iş bu mazbata bi't-tanzim i'ta kılındı.

Müdâfaa-i Hukuk Reisi Aza, Aza, Aza, Aza, Aza, Aza, Aza, Aza
(imzalar)

Numro:4

Müsted'i-i mûmâileyhin mahdumu Reşid'in Müdâfaa-i Hukuk'a mensub olup olmadığı beyanı hakkında mazbatası ile İkinci Tabur Kumandanlığına havalesine karar verildi. 3 Nisan 340

Müdâfaa-i Hukuk Reisi Aza, Aza, Aza, Aza
(imzalar)

Numro:5

Hubekli (Akçadamlar, Kiğı)⁶⁸ İsmail Ağa ve mahdumu Bekir nam diğeri Ali ve Ağa nam diğeri Süleyman Müdâfaa-i milliye uğrunda hizmet-i vataniyelerini ifa ettiklerinden dolayı istidalarına karardır.

Müsted'i Hubekli Timur oğlu İkinci Bölük Kumandanı İsmail Ağa ile Bekir nam diğeri Ömer nam diğeri Süleyman 332 senesi Ağustosundan 333 senesi Mayısına kadar düşmana karşı müteşekkil Kuva-yı Milliye Taburunda ve 333 senesi Mayısında teşkil olunan Ekrek Milis Taburuna jandarmanın kifayetsizliği cihetle Kiğı cihetine tecavüzleri melhuz olan Dersim'e karşı 4 Haziran 336 tarihinde Kuva-yı Milliye Birinci Taburunda ve Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal Paşa Hazretleri tarafından verilmiş olan 6 Ağustos 336 tarihli emri üzerine Kuva-yı Milliye Taburuna kayıt olunarak bu suretle Müdâfaa-i memlekete ve kuva-yı milliyeye hizmet edindikleri lede'l-husus taburlarından mevrud 3 Nisan 340 tarihli mazbatalarından anlaşılmiş haricen de lede'l-tahkik müsted'i-i merkumün Müdâfaa-i memleket ve Kuva-yı Milliye hizmetleri sebkat etmiş olduğundan ol babda neşr buyrulan avf kanununa tevfikan muamele edilmek üzere iş bu mazbata bi't-tanzim ita kılındı. 4 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza, Aza, Aza, Aza
(imzalar)

Numro:6

Tarulu (Yavuztaş, Yayladere-Kiğı)⁶⁹ Kalı Şeyhoğlu Yusuf tarafından virilüb havale buyrulan 2 Nisan 340 tarihli istidasına mazbatadır.

Müsted'i Taru karyesinde mukim Kalı Şeyhoğlu Yusuf'a Büyük Millet Meclisi Reisi Gazi Mustafa Paşa Hazretleri tarafından yazılan 6 Ağustos 336 tarihli emre imtisalen Kiğı Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti Reisi tarafından yazılmış olan 12 Ağustos 36 tarihli tahrirata binaen ve birinci tabur ünvanıyla Müdâfaa-i Hukuk ve Kuva-yı Milliye Taburu teşkil ve müsted'i-i merkum Şeyh oğlu Yusuf da tabur-ı merkuma kayd ve ilhak ederek Kuva-yı Milliye ve vatanına hizmet ettiği lede'l havale tabur-ı sabıktan mevrud 4 Nisan 340 tarihli mazbatadan anlaşılmiş lede'l tahkik müsted'i-i merkum müdâfaa-i memleket ve Kuva-yı

68 N.K.

69 N.K.

Milliye'de hizmeti sebkat etmiş olduklarından ol babda neşr buyrulan afv kanunu tevfiikan hakkında muamele edilmek üzere iş bu mazbata bi't-tanzim ita kılındı. 4 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reisi Aza, Aza, Aza, Aza, Aza
(imzalar)

Numro:7

Okçuyan Karyeli Ahmed Ağa oğlu Osman ağa ve refikalarına aid mazbatadır.

Harb-i umumîde bütün karyeleri ahaliyle Müdâfaa-i vatana hizmet ettikten başka Kuva-yı Milliye'nin ilk tesis ve teşekkülünden şimdiye kadar uhdelerine düşen hidematı ifa ve karyede Müdâfaa-i Hukuk teşkilatına icab eden asker celb ve cem'inde ibraz-ı muavenet ve 335 senesinden sonra Dersim'in tehacümüne Müdâfaa eylemek suretiyle Müdâfaa-i milliye ve Müdâfaa-i vatana hizmet etmiş oldukları ve Kuva-yı Milliye mensubîni hakkındaki affin kendilerine de şamil bulunduğundan Sivas İstintak Dairesince hakkında yapılmakta olan ta'kibat ve tahkikatın ref'ini Okçuyan ahalisinden Ahmed Ağazade Osman ve Süleyman oğlu Molla Hasan ve Hasan oğlu Hamid ve Karşu oğlu Mikdad ve Kerim imzalarıyla Kiğı Kaimakamlığına mu'ta 15 mart 340 tarihli istid'a ile celb edilmekle Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti emrinde ne gibi hidemat ifa etmiş oldukları tedkik ve tahkikle keyfiyyetin bi'l-mazbata iş'ar kılınması Kiğı Kaimmakamlığının 20 Mart 340 tarihli der-kenarıyla cemiyetimize havale edilmekle Okçuyan karyesi ahalisine mensub bulunduğu Kuva-yı Milliye İkinci Tabur Kumandanı Çan nahiyesi müdürü Osman Beğ'in istid'a-yı mezkûr tevdi' edilerek Müdâfaa-i Hukuka mensubiyetleri istifsar kılınmış ve Çan Nahiyesi Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetince tanzim kılınmış olan 4 Nisan 340 tarihli mazbatadan Okçuyan karyesi ahali İstiklâl Harbi esnasında Müdâfaa-ı vatan ve istiklâlinin te'mini uğruna üçyüz otuz altı senesinde teşekkül eden Osman Bey'in emri kumandasında bulunan milis taburu efradından oldukları ve Ahmed Ağa oğlu Osman tabur-ı mezkûrun Dördüncü Bölük kumandanı ve Molla Hasan ve Molla Abdullah ve Ahmet Ağaoğlu Hüseyin Ağa'nında takım kumandanı buldukları harbin devamı müddetince hizmet ve sadakatları sebkat iden Okçuyan ahalisinin cemiyete mensup bulunduğu iş'ar kılınmış ve Müdâfaa-i Milliye İkinci Tabur kumandanı Çan nahiyesi müdürü Osman Bey'in 5 Nisan 340 tarihli musaddak

defterinde de; Molla Abdullah bin Molla Yusuf Arif bin İbrahim, Mustafa b. Molla Raif, Kerim b. Hüseyin, Mehmed b. Süleyman, Yusuf b. Süleyman, Sadık b. Süleyman, İsmail b. Süleyman, Mehmed b. Ali Cebrail b. Ali, Mehmed b. Sadık, Mustafa b. Hasan, Mehmed b. Ali, Dede b. Cebrail, Hasan b. Kaya, Musa b. Hasan, Sefer b. Ali, Ali b. Aziz, Hüseyin b. Ahmed, Mustafa b. Kemal, Bekir b. Hasan Resul b. İbrahim, Mehmed b. İbrahim, Mehmed b. Mustafa, Mehmed b. Musa, Hüseyin b. Mehmed, Şah Hüseyin b. Şah Hüseyin, Hüseyin b. Mikdad, Abdullah b. Habib, Yusuf b. Habib Mikdad b. Kürşad, Mehmed b. Mikdad, Ali b. Hamid, Hüseyin b. Hamid, Mehmed b. Mustafa, Dursun b. Hüseyin, Hüseyin b. Mehmed, Selahattin b. Süleyman, Hamid b. Hasan, Hamid b. Mehmed, Şükrü b. Mustafa, Reşid b. Hüseyin, Hüseyin b. Mahmud, Süleyman b. Yusuf b. Ali b. Ömer, Zülfi b. Mehmed, Mehmed b. Sadık, Yusuf b. Hasan, Tayyar b. Mikdat Yusuf b. Beşir, İsa b. Zeynel, Mustafa b. Halil, Ağa b. Mustafa, Ali b. Mustafa, Hüseyin b. Molla Yusuf, Yusuf b. Ahmed namlarındaki altmış iki neferin Kuva-yı Milliye ikinci taburun efradından oldukları beyan ve iş'ar etmekle Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetine ve Kuva-yı Milliye mensubiyetleri ile hizmetleri tahakkuk eden salifü'l-ism eşhasın Kuva-yı Milliye mensubîninin affına dair olan 19 Teşrin-i sani 39 tarihli muafiyet kanunundan istifade edecekleri anlaşıldığını mübeyyin iş bu mazbata müttefikan tanzim ve ita kılındı. 3 Ramazan 342 / 7 Nisan 340.

Kiğı Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti Reisi   Aza, Aza, Aza, Aza, Aza
(İmzalar)

Numro:8

Şamun karyeli Arif Efendi oğlu Rüşdü'ye aid mazbatadır.

Çan nahiyesinin Şamun karyesi ahalisinden olan Seyyidzade Arif Efendi'nin makam-ı Alî-i kaimmakamiye ita eylemiş olduğu istid'ada vazife uğrunda ve katl ? maddesinde maznun bulunan mahdumu Rüşdü'nün Müdâfaa-i Hukuka mensub ve Kuva-yı Milliye efradından olduğundan bahisle afdan istifadesi zım-nında muktezi mazbatanın verilmesini talep ve eşhas üzerine Cemiyetimiz icra kılınan tedkiyyat ve takibatta merkur Rüşdü'nün Müdâfaa-i vatan uğrunda teşkil ed(il)en Kiğı Kuva-yı Milliye İkinci Tabur efradından bulunduğu kayd-ı mezkûr İkinci Tabur Kumandanlığının 20 Mart 340 tarihli ve 58 numro istidalarında der-kenarında merkur Rüşdü'nün Çan Nahiyesi Müdâfaa-i Hukuk reisi

azalarının akrabası ve cemiyet-i mezkûra mensub bulunduğu ve mezkûr Kuva-yı milliyede hidematı sebkat ettiği Çan nahiyesinin Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetinin 4 Nisan 340 tarihli mazbatasından anlaşılmış olmakla beraber merhum Rüşdü'nün Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetine mensub Kuva-yı Milliye efradından fi'li hidematı sebkat ve fi'li mezkûr dahi ifa ve vazife-i vatan uğrunda İka' ettiği cemiyetimizce de müsellaah ve musaddak bulunmuş olduğundan merkumun ol babda afv kanunundan istifade etmek ve mukteza-yı kanun ifâî kılmak üzere merci-i aidesine işbu mazbata bi't-tanzim takdim kılındı. 8 Nisan 340.

Kiğı Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti Reisi Aza, Aza, Aza,
Aza

(İmzalar)

Numro: 9

Çan karyesinden Keseroğlu Hasan'ın mazbatasıdır.

Çan karyesi ahalisinden Keseroğlu Hasan'ın akam-ı âli-i Kaimmakamiye 16 Mart 340 tarihli ifa etmiş olduğu istid'a üzerine cereyan eden muamelede merkumun Çan nahiyesi Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetine mensub ve teşkil eden Kuva-yı Milliyenin İkinci Tabur efradından bulunduğunu nahiyeye-i mezkûrenin Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetinin 3 Mart 340 tarihli mazbatasından ve Çan Nahiyesi Müdürü ve Kuva-yı Milliye İkinci Tabur Kumandanlığının 2 Mart 340 tarihli mazbatasından anlaşılmış Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetine ve Kuva-yı Milliye İkinci Tabura mensub efradından olduğu tahkik eden merhum Keseroğlu Hasan'ın ol babdaki afv konunundan istifade etmesi ve mukteza-i kanunu ifa kılmak üzere cemiyetimizce iş bu mazbata tanzim i'ta kılındı. 8 Nisan 340.

Kiğı Müdâfaa-i Hukuk Reisi Aza, Aza, Aza, Aza

(İmzalar)

Numro:10

İnak (Varto) Karyesi Talu(?) Mehmed'e ait mazbatadır.

İnak karyesine merbut Kemsur mezraalı Taluoğlu Mehmed zevcesi Emine'nin 2 Nisan 340 tarihinde mu'ta istidasında zevcinin Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuk mensubu olduğundan bahisle ol babdaki afv kanunundan istifadesi hakkında mukteza mazbatanın i'tası(nı) istirham

etmekle cereyan eden muamelede Üçüncü Tabur Kumandanlığının 7 Nisan 340 tarihli der-kenarıyla merkur Mehmed'in Kuva-yı Milliye mensubundan olduğu ve Müdâfaa-i Hukuka mensub bulunduğu izbar kılınmış olduğundan Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i milliye mensuplarından olduğu anlaşılan merkur Taluoğlu Mehmed'in 19 Teşrin-i sani 39 tarihli afv kanunundan istifade edebilmek üzere Cemiyetimizce iş bu mazbata tanzim takdim kılındı. 7 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reisi Aza, Aza, Aza, Aza, Aza
(İmzalar)

Numro:11

Haror karyesine aid mazbatadır.

Müsted'i Haror karyeli Halit b. Ali, İbrahim b. Mehmed ve Mehmed b. Pamir, Çukuroğlu Yusuf, Mehmed b. Hasan, Ruhi b. İsmail ve Bilice'nin Elbekân? mezraasından Bekir oğlu Hasan b. Ali ve Elbekânlı Ömer? b. Hasan'ın Kuva-yı Milliye Birinci Tabur Birinci Bölük efradından oldukları Birinci Tabur kumandan ve heyetin 7 Nisan 340 tarihli mazbatasında iş'ar kılınmış ve Müdâfaa-i miliyeye mensubiyetleri anlaşılmış bulunmakla Müdâfaa-i milliye mensubünün afvı hakkındaki 17(19)⁷⁰ Teşrin-i sani 39 tarihli muafiyet kanunundan istifade edeceklerini mübeyyin iş bu mazbata bi't-tanzim i'ta kılındı. 8 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reisi Aza, Aza, Aza, Aza, Aza

(İmzalar)

Numro:12

Hamsor karyeli İlhami oğlu Said'in mazbatasıdır.

..... Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti mensubüninden, on sene müddetle mahkum Hacıyan nam Hamsor karyeli İlhami oğlu Said'in Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti mensubları hakkındaki muafiyet kanunundan istifade etdirilmesi emeline? hâvi Karabolat karyeli Yakub imzalı 2 Nisan 340 tarihli istid'ası Kiğı Kaimmakamlığının 3/4/340 tarihli müzekkeresiyle Hamsor'a havale edildiği

70 Metinde 17 yazılmış 19 olmalı (N.K.)

Müdâfaa-i milliyeye dahil-i mensubiyeti olup olmadığı hakkındaki kuyûdu ve malumatın zeylen beyanı için Üçüncü Tabur Kumandanlığına havale edilmiş ve 10 Nisan 340 tarihli Kuva-yı Milliye Üçüncü Tabur kumandanı Hacı Dedé'nin zeyli der-kenarında müsted'i Yakub ve bacanağı İlhami oğlu Said'in Kuva-yı Milliye'nin Üçüncü Tabur Birinci Bölük efradından oldukları Çerme nahiyesi Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti azasından olan Karabolat karyeli Yakub Efendiye bacanak olan merkurum İlhami oğlu Said'in bu cihetle dahi Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetine mensubiyeti anlaşıldığı bildirilmekle müsted'i Yakub Efendi ile bacanağı İlhami oğlu Said'in Müdâfaa-i milliye efradından oldukları Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetine mensup buldukları 19 Teşrin-i Sani 39 tarihli kanunun birinci maddesi mucibince muafiyetine mazhar buldukları anlaşılmağa iş bu mazbata müttefikan tanzim ve şerh kılındı. 8 Nisan 340.

Kiği Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti Reisi Aza, Aza, Aza, Aza

(İmzalar)

Numro:13

Hoğas'da (Dallıca köyü- Kiği)⁷¹ mukim Biliceli Yusuf bin Gülünün? Müdâfaa-i Milliyeye mensubiyetlerinden dolayı muafiyetden istifadesi makama verilen 10 nisan 340 tarihli istid'asına karardır.

Müsted'i Yusuf'un Müdâfaa-i milliye'nin Birinci Taburunda mukayyed olup olmadığıнын ve hidemat-ı vataniyyeye derece-i iştirakının beyan ve izahı hakkında tabur kumandanından tevzihe karar verildi. 14 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili Aza, Aza, Aza, Aza

(İmzalar)

Numro:14

Harorlu İsmail ve Şakir'in biraderi Hasan imzasıyla makama takdim edilmiş istid'ada biraderi İsmail ve Şakir'in Müdâfaa-i Hukuk afv kanunundan istifadesi hakkındaki 7 nisan 340 tarihli istidasına karardır.

Müsted'inin biraderi Haror karyesinden Kubad (Kubid?) oğlu İsmail ve Şakir'in Müdâfaa-i Hukuk mensubînleri olup olmadığıнын ve Kuva-yı Milli-

yenin Birinci Taburunda mukayyed olup olmadığı ve hidematının beyanı hakkında Kuva-yı Milliye Birinci Tabur Kumandanlığına tevdi'ine karar verildi. 14 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk reisi vekili Aza, Aza, Aza, Aza
(İmzalar)

Numro: 15

Milis bölük Kumandan-ı sâbıkı Maskanlı Yusuf oğlu Kutu (Koto?) Mustafa ve dokuz nefer avanesinin Müdâfaa-i milliyeye mensubiyetlerinden dolayı muafiyetten istifadesi hakkındaki 8 Nisan 340 tarihli istid'aya karardır.

Müsted'i Kutu Mustafa ile rüfekasının Kuva-yı Milliyenin Birinci Taburunda mukayyed olup olmadığını ve müdafa-i vatan uğrunda sebk eden hidematlarının derecesi izahı hakkında tabur kumandanlığına tevdiine karar verildi. 14 Nisan 340.

Müdâfaa-i Milliye-i Hukuk Reisi Vekili Aza, Aza, Aza, Aza
(İmzalar)

Numro:16

Maskan karyesinden Süleyman Ağa torunu Yusuf ve onaltı neferin Müdâfaa-i Hukuka mensubiyetleri hakkında makama mütekaddem 9 Nisan 340 tarihli istidalarına karardır.

Müsted'i Süleyman Ağa torunu Yusuf Ağa ve istid'ada isimleri münderic olan on yedi neferin Müdâfaa-i milliyeye ve derece-i mensubiyetleri ve ne gibi hidemat ve vatan uğrunda hizmetleri sebt eyledikleri ve taburunuzda mukayyed ise tabur heyetinden bir mazbatanın tanzimiyle rabten irsaline himmet olunması hakkında iş bu evrakın Birinci Tabur Kumandanlığına tevdi'ine karar verildi. 14 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reisi Vekili Aza, Aza, Aza, Aza
(İmzalar)

Numro:17

Maskan karyeli Mehmed Sabri? ve Hüseyin oğlu İbrahim'in Müdâfaa-i Hukuka mensubiyetleri ve muafiyetten istifadeleri hakkında makama mütekaddem 2 Nisan 340 tarihli istidasına karardır.

Müsted'i-i minhümanın Kuva-yı Milliye'nin Birinci Taburunda mukayyed olup olmadığının ve müdafa-i vatan uğrunda hizmetlerinin derecesi izahı hakkında tabur kumandanlığına tevdiine karar verildi. 14 Nisan 340

Müdâfaa-i Milliye-i Hukuk Reisi Vekili Aza, Aza, Aza, Aza
(İmzalar)

Numro:18

Viranşehir karyeli Mehmed oğlu Esad'ın Müdâfaa-i milliyeye mensup olduğunun Müdâfaa-i Hukukun muafiyeti hakkındaki kanundan müstefid olmak üzere makama mütekaddem 14 Nisan 340 tarihli istidasına karardır.

Müsted'i Viranşehir karyeli Mehmed oğlu Esad'ın Müdâfaa-i milliyeye mensup olup olmadığının ve mensup ise derece-i hizmetinin taburunuz heyetinden bir kıta mazbatanın iş bu istidaya rabtıyla iadesi hakkında evrakın Üçüncü Tabur Kumandanlığına tevdiine karar verildi. 14 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reisi Vekili Aza, Aza, Aza, Aza
(İmzalar)

Numro:19

Hubek karyeli Timuroğlu Mehmed ve rüfekasının Müdâfaa-i Hukuk mensubundan olduklarından muafiyetden müstefid olmak üzere makama mütekaddem 7 Nisan 340 tarihli istidaya karardır.

Müsted'i Timuroğlu Mehmed Ağa ve refiklerinin hidemat-ı vataniyyeye derece-i iştiraklarının beyan ve izahı hakkında Birinci Tabur Kumandanlığına tevdiine karar verildi. 14 Nisan 340

Müdâfaa-i Hukuk Reisi Vekili Aza, Aza, Aza, Aza
(İmzalar)

Numro:23

Musrum karyeli Mehmed oğlu İmam'ın Müdâfaa-i Hukuka mensubiyeti hakkındaki makama mukaddem 14 Nisan 340 tarihli istidasına karardır.

Müsted'i Musrum karyeli Mehmed oğlu İmam'ın Müdâfaa-i milliyeye mensup olup olmadığının ve mensup ise derece-i hizmetinin müstakilen bamaz bata tabur heyetinden tanzimiyle istidaya rabten irsali lüzumunun tabur kumandanlığına tevdi'ine karar verildi. 14 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro:24

Kiğı Karyeli Abuş? oğlu Halil Efendi'nin Müdâfaa-i Hukuka mensubiyeti hakkında 9 Nisan 340 tarihli makama mukaddem istidasına karardır.

Müsted'i Halil Efendi'nin Kiğı Şube Riyaseti emrinde teşkil eden Kuva-yı Milliye Milis taburunda 8 mah müddetle hizmet ederek Müdâfaa-i milliyeye iştirak eylediği Kuva-yı Milliyyeye mensup bulunduğu Kiğı Şube Riyasetinin istid'a zarfındaki? 3 Nisan 340 tarihli meşruhatdan anlaşılmiş olduğundan müsted'inin kuva-yı milliyeye iştirak ve Müdâfaa-i Hukuka mensub eşhasın afına dair kanunun ahkâmından istifadesi hakkında cemiyetimizce iş bu bamaz bata bi't-tanzim merci-i aidesine takdimine müttefiken karar verildi. 14 Nisan 1340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro:26 (25 yok)⁷²

Maskan Karyeli Kutu Mustafa ve mahdumu Dursun ve Veli oğlu Mirze? Ali ve Veli oğlu diğer Mirze Ali ve Velioğlu Ali ve biraderi Yusuf ve Mustafa oğlu Ali ve Ali oğlu İbrahim ve Hasan oğlu Mehmed ve Ali oğlu İsmail'in 333 senesinde merkumandan Kutu Mustafa'nın kumandasında teşekkül eden müstakil Maskan Milis Bölüğünde harbin nihayetine kadar hizmetleri görüldüğü gibi 336 senesinde müteşekkil Kuva-yı Milliye taburlarına kayd olunarak bil

72 Numro:25 bulunmamaktadır (N.K.)

fiil Müdâfaa-i Hukuk ve Müdâfaa-i milliyede hizmetleri sebkat ettiklerini mübeyyin Kuva-yı Milliye Birinci Tabur Kumandanlığından mu'ta 15 Nisan 340 tarihli mazbatasından anlaşılmasıyla Müdâfaa-i Hukuka ve Kuva-i Milliye mensub hizmetleri mesbuk olduğu ve cemiyetimizce sebk eden merkurûnun ol babdaki afv kanunundan istifadeleri hakkında işbu mazbata bi't-tanzim merci-i aidesine takdimine müttefiken karar verildi. 15 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro:27

Mazbata

Maskan Karyeli Süleyman ağa torunu Yusuf ve biraderi Ağa ve Seyyid Ali oğlu Mustafa, Seyyid Ali oğlu Hasan ve Süleyman ve Ali oğlu diğer Süleyman ve Ali oğlu İmam, ve Ali bin Mustafa ve...Mehmed bin Mustafa, Melik oğlu Süleyman ve Seyyid Ali oğlu Mehmed ve Paşa oğlu Mehmed ve Ali oğlu Mehmed ve Sadi oğlu Süleyman, ... oğlu Seyyid ve Mustafa oğlu Ali ve Ali oğlu İmam ve Seyyid oğlu Yusuf nam eşhasın 333 senesinde teşekkül eden müstakil milis bölüğünde ve ahiren 335 ve 336 senelerinde teşekkül kanunî Kuva-yı milliye taburuna kayd olarak bil fiil ifa-yı hizmet ettiklerini mübeyyin 15 Nisan 340 tarihinde Kuva-yı Milliye Birinci Tabur kumandanlığından, muti mazbatadan anlaşılması ve merkurûnun salifü'l-beyan hidematı Kuva-yı Milliye mensupları cemiyetimizce mütehakkik bulunmuş olduğundan ol babdaki afv kanunundan merkurûnun istifadeleri hakkında iş bu mazbata bi't-tanzim merci'i aidesine takdimine karar verildi. 15 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro:28

Mazbata

Maskan Karyeli Mehmed Hayri ve Hasan oğlu İbrahim 333 senesinde teşekkül eden müstakil milis bölüğünde harbin nihayetine kadar 35 ve 36 senelerinde müteşekkil kuva-yı milliye taburlarına kayd olunarak Kuva-yı Milliye Müdâfaa-i Hukukda bil fiil hizmetleri sebkat ettiklerini mübeyyin 14 Nisan

340 tarihli Kuva-yı Milliye'nin Birinci Tabur Kumandanlığından mu'ta mazbatasından anlaşılmış ve merkumanın Kuva-yı Milliye'ye mensup hizmetleri mesbuk olduğu cemiyetimizce dahi müsellemler bulunmuş olduğundan ol babbdaki afv kanunundan istifadeleri hakkında iş bu mazbatamız merci-i aidesine takdimine müttefikan karar verildi. 15 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro:29

Mazbata

(bir satır tamamen silik)⁷³

Nakl eden Kuva-yı Milliye taburuna kayd olunarak bi'l-fiil hizmetleri sebkat ile Kuva-yı Milliye'ye mensub olduklarına dair 14 Nisan 340 tarihli Kuva-yı Milliye Birinci Tabur kumandanlığından mu'ta mazbatasından anlaşıldığı gibi merkumanın Kuva-yı Milliye'de hizmetleri mesbuk ve mensub bulduklarını cemiyetimizce dahi mütehakkık bulunmuş olduğundan salifü'l-esami eşhasın ol babbdaki afv kanunundan istifadeleri hakkında iş bu mazbata bi't-tanzim merci-i aidesine takdime karar kılındı. 15 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro:30

19 Teşrin-i sani 39 tarihli Müdâfaa-i Hukuk azalarının mensublarının afvı hakkındaki kanun ahkâmından istifadesi hakkında (8 Nisan 340) tarihinde Kamimkamılığa mu'ta Hoğas karyeli Ahmed Beyzâde Müdâfaa-i Hukuk azasından İbrahim Bey imzalı istid'a cemiyetimizce lede'l-havale icra kılınan tetkikat ve tahkikatda Kiği Kuva-yı Milliye Birinci Taburun 14 Nisan 340 Tarih ve beş numaralı mazbatasından müsted'i mûmâileyhin 335 senesinde Dersim'in Kiği'ya taarruz ve vatanın Müdâfaa-i maksad-ı ulvisiyle teşekkül eden Kuva-yı Milliye'nin Birinci Taburun Birinci Bölük kumandanlığına tayin edilerek cidali millinin nihayetine kadar mezkûr tabur ve bölükte bi'l-fiil hizmeti sebkat ve

Kuva-yı Milliye mensub ve Kuva-yı Milliye zâbitânından ve Kiğı Müdâfaa-i Hukuk azasından bulunduğu anlaşılmaqla beraber mümaileyhin fiilî hidematı ve fedakârlığı ile mezkûr taburun Birinci Bölük kumandanlığında müstahdem ve Kiğı Müdâfaa-i Hukuk azasından bulunduğu cemiyetimizce dahi müsellemler mütehakkık bulunmuş olduğı cihetle müsted'i-i mûmâileyhin Kuva-yı Milliye ve Müdâfaa-i Hukuka mensub ve hizmeti mesbuk zevatın Afvına mezkûr ahkâmdan istifade ve muafına mazhar olmak üzere işbu mazbata bi't-tanzim merci-i aidesine müttefikan karar verildi. 15 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro: 31

Mazbata

Biliceli olup Hoğas karyesinde mukim Ferid oğlu Yusuf'un Kuva-yı Milliyenin Birinci Bölüğünde müstahdem ve Müdâfaa-i vatan uğrunda teşekkül eden mezkûr bölükte hizmeti sebkât ettiğı ve taburda müstahdem ve mukayyed bulunduğunu mütazammen 14 Nisan 340 tarihli ve Kuva-yı Milliye Birinci Taburunun mazbatasından anlaşılmiş ve merkumun Kuva-yı Milliye mensub ve hizmeti mesbuk bulunduğı heyetimizce müsellemler bulunmakla olbabdaki Afv kanunundan istifadesi hakkında iş bu mazbata bi't-tanzim merci-i aidesine takdime karar verildi. 15 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro: 32

Mazbata

Haror Karyeli Hüseyin'in biraderleri Kuyuoğullarından İsmail ve Şakir ebnân-ı Mustafa'nın 336 senesinde müteşekkil Kuva-yı Milliye Birinci Taburunun Birinci Bölüğünde mukayyed ve mezkûr kuva-i milliyede hizmetleri mesbuk olduklarını mütazammen 14 Nisan 340 tarihli Kuva-yı Milliye Birinci Tabur Kumandanlığının mazbatasından anlaşıldığı gibi merkumunun Kuva-yı Milliye mensub ve hizmetleri mesbuk buldukları ve cemiyetimizce dahi müsellemler bulunmuş olduğundan merkumanın olbabdaki Afv konundan istifa-

deki hakkında işbu mazbatamız bi't-tanzim merci-i aidesine takdimine karar verildi. 15 minh. (Nisan 340).

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro: 33

Said Beyzâde Fehmi Beyin istidasına karardır.

Müsted'i Kuva-yı Milliye'nin Üçüncü Taburunda mukayyed olup olmadığı-
nın ve Müdâfaa-i vatan uğrunda hizmet-i mesbuk olub olmadığı'nın ba-mazbata
beyanı hakkında tabur-ı mezkûr kumandanlığına karar verildi. 14 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro: 34

Gajik-i Süflâ (Aşağı Gajik)⁷⁴ Karyeli Mehmet Ali bin Mustafa tarafından
verilen 15 Nisan 340 tarihli istidasına yazılan karardır.

Müsted'i merhum Mehmed Ali'nin biraderzadesi Haydar Göcek nahiyesi
Heyet-i Amilesine derece-i mensubiyetini ba-mazbata bildirmek üzere merkez
Müdâfaa-i Hukuk'a mensub Göcek Heyet-i Amile Cemiyet-i muhteremesine
tevdii cemiyetin 34 kararıyla tebliğ olunur. 20 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro:35

Kuva-yı Milliye İkinci Tabur Üçüncü Bölük Kumandanlığı vazifesiyle
hidemat-ı vataniyye îfa ettiğinden bahisle 4 Nisan 340 tarihli istida ile keyfiyet-i
mensubiyetlerine dair vesika i'tasını istirham eden Uzunhan karyeli Hacı Derviş
Efendi Mahdumu Mahmud Efendinin makam-ı kaimmakamlıktan muhavvel
olbabda ki muameleli istidası tedkik edildi. 336 senesinde teşkili emr-i tebliğ
buyurulan Kuva-yı Milliye taburlarından kazanın İkinci Tabur Üçüncü Bölük

Kuva-yı Milliye kumandanlığını deruhte ederek hidemat-ı vataniye îfa eylediğine dair tabur-ı mezkûr heyetinca tanzim olunub istid'aya merbut 20 Nisan 340 tarihli mazbatadan mûmâileyhin Kuva-yı Milliyyeye mensubiyet ve hüsn-i hizmeti mesbuk olduğu bi't-tekkik anlaşılmaqla Müdâfaa-i Hukuk ve kuva-yı milliyenin afvları hakkındaki kanun ahkâmından istifadesi hakkında iş bu mazbata bi't-tanzim makam evrakına rabten makam-ı kaimmakamîye takdim kılınması. 27 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro: 36

Kuva-yı Milliye İkinci Tabur Üçüncü Bölük efradı olarak hidemât-ı vataniyyeyi îfa ettiğinden bahisle 2 Nisan 340 tarihli arzuhal ile keyfiyet-i mensubiyetlerine dair mazbata îtasını istirham eden Uzunhan karyeli Hacı Derviş oğlu Hüseyin, Salim oğlu Arif, Süleyman? oğlu Mehmed'in makam-ı kaimmakamîden muhavvel muameleli istidası tedkik edildi. 36 senesinde kazada teşkilatı icra olunan Kuva-yı Milliye İkinci Tabur Üçüncü Bölük efradı olarak hidemat-ı vataniyye îfa eylediklerine dair tabur-ı mezkûr heyetinca tanzim olunub istidaya merbut olan 3 Nisan 340 tarihli mazbatadan merkumânın Kuva-yı Milliyyeye mensubiyetleri ve hizmetleri anlaşılmaqla Müdâfaa-i Hukuk ve Kuva-yı Milliye'nin mensublarının afvları hakkındaki kanun ahkâmından istifadeleri hakkında işbu mazbata bi't-tanzim ve evrakına rabten makam-ı kaimmakamîye takdim kılındı.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro: 37

Kuva-yı Milliye Birinci Tabur Birinci Bölük efradından olarak hidemat-ı vataniyyeyi îfa ettiğinden bahisle 20 Nisan 340 tarihli istida ile mensubiyetine dair mazbata îtasını istirham eden Üngözüük karyeli Kuluoğlu Ruhi'nin makam-ı kaimmakamîye muhavvel muameleli istida' ve tabur mazbatası tedkik edildi. Müsted'i merkum Kuva-yı Milliye Birinci Taburun Birinci Bölüğünde mukayyed bulunduğuna dair bölük kumandanlığının der kenarına atfen tabur-ı

mezkûrun heyetince zeyl-i istidaya 24 Nisan 340 tarihli tabur-ı mezkûr mazbatasından merkumun Kuva-yı Milliyeye mensub ve hizmeti mesbuk olduğu anlaşılmaqla Müdâfaa-i Hukuk ve Kuva-yı Milliye mensubîninin afvları hakkındaki kanun ahkâmından istifadesi hakkında işbu mazbata bi't-tanzim, makam-ı kaimmakamiye arz ve takdim kılındı. 27 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro: 38

Çan nahiyesi müdürü Osman Faik Beyin 18 Nisan 340 Tarih 118/78 numaralı tahriratı serâpâ mütalaa kılındı. Makam-ı âli-i kaimmakamîlerinin malumatı olmaksızın salahiyet haricinde meclis-i âciziden bir takım afv hakkındaki istidalar havaleten mumaileyhe gitmekte olduğu ve mûmâileyhin iş'ar-ı vakiasından anlaşılmaqla ise de Meclis-i acizanemizden havale olunagelmekte olunan istidalar Kuva-yı Milliye tabur kumandanı ve merkeze mülhak bir şube olduğu cihetle Nahiye Müdürünü dikkate almayarak Müdâfaa-i Hukuk'a mensub bir şube olduğu gibi Kuvayı Milliye Tabur kumandanı olmak ve alınacak mazbatanın cemiyetimizce bir evrak mesabesine? addedilmek üzere müsted'ilerin kuva-yı milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuk mensubîninden olub olmadığı anlaşılmaqla ve alınacak cevap üzerine cemiyetimizden icab eden muamelenin yapılmak ve bir güne yanlışlığa mahal kalmamak için istidaları mûmâileyhe havale ve istifsar-ı keyfiyet edilegelmek ve nevahide müteşekkil Müdâfaa-i Hukuk Heyet-i Amilesi merkeze merbut bir şube olması hasebiyle, tabur ve heyet-i amileden bade's-sual ve tahakkuk-ı lazimatdan muamele heyet-i merkeziyece mazbata tanzimi teemmül edilmiş idi. Merkez Heyetin malumatı olmaksızın doğrudan doğruya heyet-i amile ve Kuva-yı Milliye tabur heyetlerince yapılacak mazbatanın bu gibi muamelat için kafi ad edilmesi muvafık-ı nefsu'l-emr (işin hakikatına uygun) olamayacağından ber-sabık muamele ifası salahiyet makamına aid olub kaimmakamlık makam-ı âlisi delaletiyle mumaileyhe tebliği karargir olundu. 27 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro:39

Kuva-yı Milliye Üçüncü Tabur efradından olarak hidemat-ı vataniyyeyi ifa ettiğinden bahisle 15 Nisan 340 tarihli istida ile mensubiyetine dair mazbata itasını istirham eden Çerme nahiyesinin Viranşehir karyesinden Mehmed oğlu Said'in makam-ı kaimmakamîye muhavvel muameleli evrakı ve tabur-ı mezkûr mazbatası tetkik edildi.

Müsted'i-i merkurum Kuva-yı Milliye Birinci Taburunun (Üçüncü Tabur olmalı)⁷⁵ defterinde mukayyed bulunduğuna dair Tabur kumandanlığının derkenarına atfen tabur-ı mezkûr heyetince zeyl-i istidaya yazılan tabur kumandanlığının mazbatasından anlaşılmaqla, Kuva-yı Milliye mensubiyeti ve hizmeti mesbuk olduğu anlaşılmaqla Müdâfaa-i Hukuk Kuva-yı Milliye mensubîninin afvları hakkındaki kanun ahkâmından istifadesi hakkında iş bu mazbata bi't-tanzim makam-ı âli-i kaimmakamîye arz ve takdim olunur. 28 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili

Aza, Aza, Aza, Aza

(imzalar)

Numro: 40

Kuva-yı Milliye Birinci Tabur ve Birinci Bölük efradından olarak hidemât-i vataniyyeyi ifa ettiğinden bahisle 15 Nisan 340 tarihli istida ile mensubiyetine dair mazbata itasını istirham eden Bilice'nin Fisan mezraalı Sefer oğlu Ağa'nın makam-ı kaimmakamîden muhavvel muameleli evrakı ve tabur mazbatası tedkik edildi. Müddeî-i merkurum Kuva-yı Milliye Birinci Tabur Birinci Bölüğünde mukayyed bulunduğuna dair bölük kumandanlığının derkenarına atfen tabur-ı mezkûrun heyetince zeyl-i istidaya 27 Nisan 340 Tabur-ı mezkûr mazbatasından merkurumun Kuva-yı Milliyyeye mensubiyeti ve hizmeti mesbuk olduğu anlaşılmaqla Müdâfaa-i Hukuk ve Kuva-yı Milliye mensubîninin afvları hakkındaki kanun ahkâmından istifadesi hakkında iş bu mazbata bi't-tanzim makam-ı âli-i kaimmakamîye arz ve taktim kılınır. 28 Nisan 340

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili

Aza, Aza, Aza, Aza

(imzalar)

Numro: 41

Kuva-yı Milliye Birinci Taburu efradından olarak hizmet-i vataniyye-yi ifa ettiğinden bahisle 15 Nisan 340 tarihli istida ile mensubiyetine dair mazbata itasını istirham eden Cönek karyeli Hasan oğlu Yusuf'un makam-ı kaimmakamîden muhavvel muameleli evrakı ve tabur mazbatası tetkik edildi.

Müsted'i-i merkurum Kuva-yı Milliye Birinci Taburun defterinde mukayyed bulunduğu dair tabur Kumandanlığının der-kenarına affen tabur-ı mezkûr heyetince zeyl-i istidaya 27 Nisan 340 (tarihli) Tabur-ı mezkûr mazbatasından merkurumun Kuva-yı Milliye mensub ve hizmeti mesbuk olduğu anlaşılma- la Müdâfaa-i Hukuk ve Kuva-yı Milliye mensubîninin afvları hakkındaki ka- nun ahkâmından istifadesi hakkında iş bu mazbata bi't-tanzim makam-ı âlî-i kaimmakamîye arz ve takdim kılınır. 28 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro: 42

Mazbata

Çırakcı? karyeli Mahmud oğlu Memmed'in Müdâfaa-i Hukuk (Birinci) Taburunun Birinci Bölüğü efradından olub Kuva-yı Milliye mensubiyeti hakkındaki makam-ı kaimmakamîye verilen istid'asında mensubiyetine dair mazbata itasını istirham eden Mahmud oğlu Mehmed'in amcası oğlu olub ve oğlu Ağa'nın makam-ı kaimmakamîden muhavvel 15 Nisan 340 tarihli istidası tetkik edildi.

Müsted'i amacası oğlu Mahmud oğlu Mehmed Kuva-yı Milliye Birinci Taburunun Birinci Bölüğünde mukayyed bulunduğu bölük kumandanlığının der-kenarına affen tabur heyetinin mazbatasından anlaşılmış. Kuva-yı Milliye mensub ve hizmet-i mesbuk vazife-i vataniyyeyi îfa ettiği anlaşılma- la Müdâfaa-i Hukuk ve Kuva-yı Milliye mensubîninin afvları hakkındaki kanun ahkâmından istifadeleri hakkında iş bu mazbata bi't-tanzim makamı kaimmakamîye arz ve takdim kılınır. 28 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro: 43

Kasabalı (Kiğılı)⁷⁶ Zeynelzâde Bedri Efendinin Kuva-yı Milliye Birinci Taburunun Birinci Bölüğü efradından olup Kuva-yı Milliye mensubu hakkındaki 19 Nisan 340 Tarihli istidasında mazbata îtasını istirham eden mûmâileyhin muameleli istidası tetkik edildi.

Müsted'i Bedri Efendi Kuva-yı Milliye Birinci Taburunda mukayyed ve bi'l-fiil Kuva-yı Milliye ve Müdafaa-i Hukuk hizmetine mensub olduğu gibi ve Mustafa Efendi de Tabur-ı mezkûr kumandanı olarak ol suretle de mensub olduğunu mübeyyin Tabur-ı mezkûrun Heyetince tanzim kılınan 27 Nisan 340 tarihli mazbatasından anlaşılmiş mumâileyh Mustafa ve Bedri efendilerin bi'l-fiil hizmeti vataniyelerini îfa etmiş ve hizmetlerinden çok istifadeleri mesbuk bulunmuş olduğundan Kuva-yı Milliye ve Müdâfaa-i Hukuk mensubînin afvı hakkındaki af kanunu ahkâmından istifadeleri hakkında işbu mazbata bi't-tanzim makam-ı kaimmakamîye arz ve takdim kılındı. 28 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro: 44

Kasabalı (Kiğılı) Zeynelzâde Hasan (Tahsin) Efendinin Kuva-yı Milliye Birinci Taburunun Birinci Bölük efradından olup Kuva-yı Milliye mensubiyeti hakkındaki 19 Nisan 340 tarihli istidasında mazbata îtasını istirham eden mûmâileyhin makam-ı kaimmakamlıktan muhavvel istidası tedkik edildi.

Müsted'i Hasan Tahsin Efendi Kuva-yı Milliye Birinci Taburunda mukayyed ve bi'l-fiil Kuva-yı Milliye ve Müdâfaa-i Hukuk hizmetine mensub olduğu gibi ve Mustafa Efendi de Tabur-ı mezkûr kumandanı olarak ol suretle de mensub olduğunu mübeyyen Tabur-ı mezkûr heyetince tanzim kılınan 27 Nisan 340 tarihli mazbatasından anlaşılmaqla ve mûmâileyh Mustafa ve Hasan Tahsin efendilerinin bi'l-fiil hidemat-ı vataniyyeleri îfa etmiş ve hizmetlerinden pek çok istifadeleri mesbuk bulunmuş olduğundan Kuva-yı Milliye ve Müdâfaa-i Hukuk mensubunun afvları hakkındaki kanun ahkâmından istifadeleri hakkında işbu mazbata bi't-tanzim makam-ı kaimmakamlığa arz ve takdim kılındı.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro:45

Biliceli olup Hoğas karyesinde mukim Hasan oğlu Mehmed'in zevcesi, Mahmud oğlu Hüseyin'in zevcesi, Ali oğlu Osman'ın zevcesi, zevcleri(nin) Müdâfaa-i Hukuka mensubiyetleri hakkında 15 Nisan 340 tarihli istidasında Müdâfaa-i Hukuk heyetinden mazbata i'tasını istirham eden merhumun makam-ı kaimmakamîye takdim ve muameleli evrakı tetkik edildi.

Müsted'ilerin zevcleri Hasan oğlu Mehmed ve Mahmud oğlu Hüseyin ve Ali oğlu Osman Kuva-yı Milliye'nin Birinci Taburunun Birinci Bölüğünde mukayyed olduğu Birinci Bölük kumandanlığının işarına atfen tabur-ı mezkûr kumandanlık heyetinin mazbatasından keyfiyet müsteban olmuş, merhumun Kuva-yı Milliye ve Müdâfaa-i Hukuka mensub ve hizmetleri mesbuk olduğu anlaşılma ile Müdâfaa-i Hukuk ve Kuva-yı Milliye mensubununun avfları hakkındaki kanun ahkâmından istifadeleri hakkında işbu mazbata bi't-tanzim makam-ı kaimmakamîye arz ve takdim kılındı. 28 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numara 46

Çapakçur'un Şaban karyesinde Hacı oğlu Ali'nin amcazadesi Molla Hüseyin oğlu Osman'ın Müdâfaa-i Hukuka mensub olup mensubiyeti hakkında bir kıta mazbatanın i'tasını irtirham eden merhumun makam-ı kaimmakamîce muhavvel 16 Nisan 340 tarihli muameleli evrakı tetkik edildi.

Müsted'inin amcazadesi Molla Hüseyin oğlu Osman'ın Kuva-yı Milliye'nin 2. Taburunun 3. bölüğünde mukayyed ve Müdâfaa-i vatan uğrunda hizmet-i mesbuk eylediği bölük kumandanlığının işarına atfen tabur-ı mezkûr kumandanlığı heyetinin mazbatasından keyfiyetin anlaşılması merhum hakikaten Müdâfaa-i Hukuka mensub ve Müdâfaa-i vatan uğrunda hizmet-i mesbuk bulunduğu tetkik olunan muameleli evrak ve mazbatadan anlaşılma ile Müdâfaa-i Hukuk ve Kuva-yı Milliye mensub olanlar hakkında şeref-vürud kanun ahkâmından istifadesi hakkında işbu mazbata bi't-tanzim, makam-ı kaimmakamîye takdim kılındı. 26 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro: 47

Çapakçur'un Armutak karyeli Süleyman oğlu Hasan'ın Müdâfaa-i Hukuka mensubiyeti hakkında Müdafa-i Hukuk heyetince bir kıta mazbatanın itasını istirham eden merkurumun 16 Nisan 340 tarihli makam-ı kaimmakamîye mahavvel muameleli evrakı tetkik edildi.

Müsted'i Süleyman oğlu Hasanın 2. Taburun 3. bölümünde mukayyed olduğu bölük kumandanlığının olbaddaki işarına atfen Tabur-ı mezkûr kumandanlığı heyetinin mazbatasından müsteban kılınmıştır. Merkurum Müdâfaa-i Hukuk vatan uğrunda bi'l-fiil hizmet etmiş ve hizmeti mesbuk bulunduğu anlaşılma ile Müdâfaa-i Hukuk ve Kuva-yı Milliye mensublarının afvları hakkındaki kanun ahkâmından istifadesi hakkında iş bu mazbata bi't-tanzim makam-ı kaimmakamîye takdim kılındı. 29 Nisan 340

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro: 48**Mazbata**

Uzunhan karyeli İsa Oğlu Süleyman'ın Müdâfaa-i Hukuka mensubiyeti hakkında verilen istidada Müdâfaa-i Hukuk heyetince bir kıta mazbatasının itasını istirham eden merkurumun 18 Nisan 340 tarihli muameleli evrakı makam-ı kaimmakamîden muhavvel olup mezkûr evrak tetkik edildi.

Müsted'i-i merkurum İsa oğlu Süleyman Müdâfaa-i Hukuk İkinci Taburunun Üçüncü Bölümünde mukayyed olduğu Tabur kumandanlığının ol baddaki işarına atfen tabur-ı mezkûr kumandanlığının mazbatasından anlaşılma, merkurum hizmet-i vatanıyyeyi îfa ve Müdâfaa-i Hukukda hizmeti mesbuk bulunduğu anlaşılma ile Müdâfaa-i Hukuk ve Kuva-yı Milliye mensubîni hakkında şeref-mevrud eden afvlarından istifadesi hakkında işbu mazbata bi't-tanzim, makam-ı âlî-i kaimmakamîye takdim kılınır. 29 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro: 49

Mazbata

Musrum karyeli Mehmed oğlu İmam'ın Müdâfaa-i Hukukun İkinci Taburu efradından olup Kuva-yı Milliyeye mensubiyeti hakkındaki makam-ı kaimmakamîye verilen istidasında mensubiyyete dair mazbata itasını istirham eden Mehmed oğlu İmam'ın makam-ı kaimmakamîden muhavvel 23 Nisan 340 tarihli istidası tetkik edildi.

Müsted'i Mehmed oğlu İmam Kuva-yı Milliye'nin İkinci Taburunda mukayyed bulunduğu bölük kumandanlığının der-kenarına atfen bölük heyetinin mazbatasından anlaşılmış Kuva-yı Milliyeye mensub ve hizmeti mesbuk vazife-i vataniyyesini ifa etmiş anlaşılmakla Müdâfaa-i Hukuk ve Kuva-yı Milliye mensubününün afvları hakkındaki kanun ahkâmından istifadesi hakkında iş bu mazbata bi't-tanzim makam-ı âli-i kaimmakamîye takdim kılındı. 29 Nisan 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza , Aza
(imzalar)

Numro:50

Mazbata

Müdâfaa-i Hukuka mensub bulunduğuna dair bir kıt'a mazbata i'tası hakkında Kiğı kazası tapu memur-ı sâbıkı İsmail Hakkı Efendi tarafından mu'ta ve devâir-i âidesinin der kenarıyla cemiyetimize tevdi' olunan istid'a tetkik ve tahkik olundu.

Müsted'i-i mûmâileyh Müdâfaa-i Hukukun hîn-i teşkilinden berü intisab dolayısıyla bir çok fi'len hizmet ve vatanperveranesi görüldüğü gibi 337 senesinde de Müdâfaa-i Hukukun verdiği emir üzerine ordu zehâir nakliye esmânının suret-i tahsili ve Çan ve merkez nahiyelerinde hüsn-i hizmeti cidden sebkat eylediği kuyud-ı resmiye ile sabit bulunmuş ve maa-mâfih elyevm Müdâfaa-i Hukuk azası ve reisi vekili Yusuf Ziya ve yine azadan Debbabzade? (Diyabzade?) Hacı Mustafa Efendilerin dayızadeleri olması hasebiyle bu suretle de ayrıca Müdâfaa-i Hukuk'a mensubu tahakkuk etmekle işbu mazbata bi't-tanzim tahrir kılındı. 10 Mayıs 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza , Aza
(imzalar)

Numro: 51

Mazbata

Müsted'i Müfti Müderris Hacı Mehmed Efendi ilk Müdâfaa-i Hukuk teşkilatında bir kaç sene cemiyetimizin reisi ve ba'de azası bulunarak geçen sene me'muriyetin siyasetle işgal edilmesine ve cemiyetimizin sikanılmasına? dair vilayet-i celileden mübellağ evamir üzerine cemiyetce sakınılmış? ise de mümaileyh Müdâfaa-i Milli uğrunda her türlü fedakârlık ile umum aşâire tesalih-i lâzıme ve sûr-ı saire, asayiş ve inzibat-ı mahallîye cidden hüsn-i hizmetlerde bulunduğu ve himmet ü meşakk-ı tahammülle? lazım gelen mühim hıdematda bi-hakkın ifa-yı vazife ettiği malumat ve meşhudatımız tahtında bulunmakla talebi üzerine iş bu hüsn-i hizmet mazbatası bi't-tanzim mümaileyh yedine ita kılınmıştır. 10 Mayıs 340

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza , Aza
(imzalar)

Numro: 52

Misak-ı Millî ve vatanın müdâfaası uğrunda Kiği kazasınca mesbuk hidemâtdan bahisle bir kıt'a mazbata itasını müsterham Kiği merkez sâbık Takım Kumandanı İbrahim Efendi imzasıyla makama mütekaddem 1 Mayıs 340 tarihli istida meclisimize tevdi edilmekle tahkikat-ı lâzıme icrasına tevessül olundu. Müsted'i-i mümaileyh misak-ı milli ve vatan müdâfaasını te'min uğrunda ve son İstiklal Harbi esnasında 336 tarihinde Kiği'da müteşekkil Kuva-yı Milliye ve Müdâfaa-i Hukukda ve teşkilat-ı milliyenin tesisinde ve merkez taburunda bizzat hizmeti sebkat eylediği anlaşılmaqla iş bu mazbata bi't-tanzim tahrir kılınmıştır. 10 Mayıs 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza , Aza
(imzalar)

Numro: 53

Erzurum hapisanesinde mevkuf eşkiyadan olup Sivgelik de mukim İbiş oğlu Şaki Hasan'ın kazamızda yirmi beş seneden beri icra-yı şekavet eylemekte olduğu gibi yine nefs-i? müteceviz birçok ma'sum ve bî-günahları dahi katletmiş kazanında emniyet ve asayişini ihlal eylediği Kiği ve Erzurum kuyûdât-ı adli-

yesiyle maruz efal-ı cinayetiyyesine aid (iki kelime silik okunmuyor) merkurumun son cinayeti olan Şakiroğlu Hüseyin de afv tarihinin müntehası olan 23 Ağustos 339 tarihinden sonra yani 24 Eylül 340(339?) tarihinde katl eylediği el-yevm Kiğı İstintak dairesinden vürud-ı tahakkuk evrakla sabittir. Bundan mukaddem iki-üç defa afv ve isticân? gibi müsaadelerden istifade ettiği halde hilkat-i cinaiyesi itibarıyla iflah? olmayarak yine tarik-i şekavete süluk ederek mütemadi sürette hükümete karşı gelen merkurum, değil Müdâfaa-i Hukuk-ı milliye jandarmaya bile yaklaşmadığı ve kazamızın gerek Müdâfaa-i Hukuk gerek milis memurlarına bir günâ intisabı olmadığı gibi bi'l vücuh kaza Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetine de bir günâ intisabı bulunmadığı cemiyetimizce müsellemlerle olmağla, şakî-yi merkurumun maazallah hâmilelerinin sahte iddiasıyla mazhar-ı afv olursa Kazaya avdet ederse merkurumun der-destiyle kesb-i sükûnet etmiş olan kaza asayişinin yeniden ihlal edeceği kanaatıyla jandarma kumandanlığının 1923 numro ve 11 Mayıs 340 tarihli tezkiresine cevap yazılmak üzere karardır. 11 Mayıs (340).

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza , Aza
(imzalar)

Numro: 54

Mazbata

Kars kabzhanesinde? bulunan Gajik-i Süfla (Aşağı Gajik) karyeli Reşid oğlu Haydar'ın dayızadesi Mehmed Ali'nin 10 Nisan 340 tarihli mu'ta istidasında merkurum Reşid oğlu Haydar Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuka mensub olduğundan bahisle ol babdaki afv kanunundan istifadesi hakkında mukteza mazbatanın i'tasına istirham etmekle cereyan eden muamelede Birinci Bölük Kumandanlığının 17 Mayıs 340 tarihli evrakına merbut mazbatasında merkurum Reşid oğlu Haydar'ın Kuva-yı Milliye'ye mensub ve iştirak ve Müdâfaa-i Hukuka mensub olduğu izbar kılınmış olduğundan Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuk mensuplarından olduğu anlaşılan merkurum Haydar'ın 15 Nisan 340 tarihli afv kanundan⁷⁷ istifadesi hakkında işbu mazbata cemiyetinize bi't-tanzim takdim kılınmıştır. 21 Mayıs 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza , Aza
(imzalar)

77 Kanun tarihi yanlış yazılmış olmalı (N.K.)

Numro: 55

Erzurum hapishanesinde mevkuf Köçet karyeli Cafer'in hemşiresi Zeyneb'in 24 Nisan 340 tarihinde mu'ta istidasında biraderinin Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuk'a mensup olduğundan bahisle olbabdaki afv kanunundan istifadesi hakkında muktezi mazbatanın i'tasına istirham etmekle cereyan eden muamelede İkinci Tabur kumandanlığının 19 Mayıs 340 tarihli evrakına merbut mazbatasında merkum Cafer'in Kuva-yı Milliye'ye mensub ve iştirak ve Müdâfaa-i Hukuk'a mensub bulunduğu izbar kılınmış olduğundan Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuk mensuplarından olduğu anlaşılan merkum Cafer'in 19 Teşrin-i Sani 39 tarihli afv kanunundan istifadesi hakkında cemiyetimizce işbu mazbata bi't-tanzim takdim kılındı. 21 Mayıs 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza , Aza
(imzalar)

Numro: 56

Mazbata

Kığı hapishanesinde mevkuf Sarıca karyeli Mustafa oğlu Ahmed'in 14 Nisan 340 tarihinde mu'ta istidasında Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuk'a mensup olduğundan babisle olbabdaki afv kanunundan istifadesi hakkında muktezi mazbatanın itasına istirham etmekle cereyan eden muamelede İkinci Tabur kumandanlığının 20 Mayıs 340 tarihli ve evrakına merbut muktezi mazbatasında merkum Ahmed'in Kuva-yı Milliye'ye mensub ve iştirak ve Müdâfaa-i Hukuk'a mensub bulunduğu izbar kılınmış olduğundan Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuk mensuplarından olduğu anlaşılan merkum 19 Teşrin-i Sani 39 tarihli afv kanunundan istifade etmek üzere işbu mazbata cemiyetimizce bi't-tanzim takdim kılındı. 21 Mayıs 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza , Aza
(imzalar)

Numro: 57

Mazbata

Erzurum hapisanesinde mevkuf Alagöz Karyeli Mehmed oğlu Ali'nin validesi (zevcesi olmalı)⁷⁸ Şerife'nin 20 Nisan 340 tarihinde mu'ta istidasında zevcinin Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuk'a mensup olduğundan bahisle ol babdaki afv kanunundan istifadesi hakkında muktezi mazbatanın itasına istirham etmekle cereyan eden muamelede İkinci Tabur kumandanlığının 7 Mayıs 340 tarihli evrakına merbut mazbatasında merkurum Ali'nin Kuva-yı Milliye'ye mensup ve iştirak ve Müdâfaa-i Hukuk'a mensup bulunduğu izbar kılınmış olduğundan Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuk mensuplarından olduğu anlaşılan merkurum Ali'nin 19 Teşrin-i Sani 39 tarihli afv kanunundan istifade edebilmek üzere iş bu mazbata cemiyetinizce bi't-tanzim takdim kılındı. 21 Mayıs 340.

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza , Aza
(imzalar)

Numro: 58

Mazbata

Anzivilik (Günlük- Yayladere-Kiği)⁷⁹ karyeli Mirza Ali oğullarından Hasan oğlu Hüseyin'in amcası Mehmed oğlu Mehmed 23 Ağustos 339 tarihinde vaki olan müracaatından merkurum Hasan oğlu Hüseyin'in 7 Nisan 340 tarihinde mu'ta istidasında amcasının Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuk'a mensup olduğundan bahisle ol babdaki afv kanunundan istifadesi hakkında muktezi mazbatanın itasına istirham etmekle cereyan eden muamelede Göcek nahiyesi Hey'et-i Âmilesinin 28 Nisan 340 tarihli evrakına merbut mazbatasında merkurum Mehmed oğlu Mehmed'in Kuva-yı Milliye'ye mensup ve iştirak ve Müdâfaa-i Hukuk'a mensup bulunduğu izbar kılınmış olduğundan Kuva-yı Milliye efradından Müdâfaa-i Hukuk mensublarından olduğu anlaşılan merkurum Mehmed'in 7 Nisan 340 tarihli afv kanunundan istifade edilmek üzere cemiyetimize işbu mazbata mûmâileyhe takdim kılındı. 21 Nisan 340

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza , Aza
(imzalar)

---

78 N.K.

79 N.K.

Numro: 59**Mazbata**

Gorak? karyesinde ikamet eden Said Beyzâde Fehmî? bey 336 tarihinde Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinin müdâfaa-i vatan gaye-i ulviyye ve milliyesine ma'tuf âli emirlerinin? sevkiyle teşekkül eden Kuva-yı Milliye'ye bi'l-fiil hizmet ettiği ve mensub olduğu taburun 24 Mayıs 340 tarihli mazbatasından anlaşılmış olduğu pederi Said beyin 335 senesinde müteşekkil Müdafa-i Hukuk azasından olduğu ve cemiyet-i mezkûrdan verilen 3 Temmuz 335 tarihli karara binaen de Erzurum'da müteşekkil Müdafa-i Hukuk Kongresine mümessil sûretle iştirak ettiği ve bu münasebetle mûmâileyh Fehmi Beğın pederi ve bi'l-fiil hizmeti dolayısıyla Müdâfaa-i Hukuk mensubundan olduğu meclis-i acizanelerce müte-hakkak bulunmuş olduğundan müsted'i hakkında mehakemece der-dest rü'yet olunan harem ü salihalarının ol babda neşr olunan afv kanununun madde-i mahsusuna tevfikan mûmaileyhanın cezadan afvları hususunda müsaade edilmek üzere işbu mazbatamız bi't-tanzim makam-ı aidesine takdim kılındı. 24 Mayıs 340

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza , Aza
(imzalar)

Numro: 60

Üçyüz otuzbeş senesinde müteşekkil Müdâfaa-i Hukuk azalığına intihab ve tayin olunarak cemiyet-i mezkûrede ifa-yı hüsn-i hizmet etmiş ve Dersim'in tecavüzatına karşı Müdâfaa-i Hukuk Heyet-i Merkeziye Reisi ve Hükümet-i Milliyenin 6 Haziran 36 tarihli tahriratına binaen beşyüzü müteceviz Kuva-yı Milliye taburu teşkil ve hükümetçe ta'yin olunan mevâki'de noktalar ta'yin ederek Dersim'in haince tecâvüzâtına meydan vermeyen 6 Ağustos 36 tarihli Büyük Millet Meclisi Reisi Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinin emri üzerine 12 Ağustos 36 tarihli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti Hey'et-i Merkeziye Reisinin tahriratına binaen Birinci Kuva-yı Milliye Taburu namıyla bir tabur teşkilatına bu tarihe kadar hem Kuva-yı Milliye ve hem de Müdâfaa-i Hukuk azalığında ifa-yı hüsn-i hizmet etmiş ve ber-vech-i maruz nezdinde mevcut olan makarr ve tahrirat vesaiikiyle hizmeti meydanda olan el-halet-i hâzihi Müdâfaa-i Hukuk azalığında bulunan ve her zaman? Müdâfaa-i Hukukun ve Kuva-yı milliyenin âmâline hizmet eden Müdâfaa-i Hukuk azasından Zeynelzâde Mustafa Efen-

di tarafından makam-ı kaimmakamîye takdimle ve Müdâfaa-i Hukuka havale buyurulan 29 Nisan 340 tarihli istidasında bu kadar hizmet ve âmâline karşı Müdâfaa-i Hukuk ve Kuva-yı Milliyeye mensub olanların ol babda neşr u ilan buyurulan kanuna tevfikân hakkında isnad edilen mevadd-i cinaiye vesaireden masum ise de maznuniyetden tahlisini giryan? etmek üzere kanun-ı mezkûr ahkâmının hakkında tatbikini istirham etmiştir. Hakikaten ber-vech-i maruz Kuva-yı Milliye ve Müdâfaa-i Hukukda bi'l-fiil hüsn-i hizmeti sebkât etmiş ve meclis-i acizanemizce mütehakkık bulunmuş olduğundan bu gibi hizmetleri bi'l-fiil mesbuk zevâtın kanundan istifade edeceği hasebiyle ol suretle mümaileyh hakkında da kanun-ı mezkûrun tatbiki zımnında iş bu mazbata karargir olmuştur. 24 Mayıs 340

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza , Aza
(imzalar)

Numro 61-62

61 ve 62 No'lu mazbatalar ibtal edilmiştir.

Numro: 63

Çuğ? karyesinde sakin (Maskanlı) Mirza Ali oğlu Tosun zevcesi Sabiha ve Mehmed oğlu Mustafa zevcesi Elif ve Ali zevcesi Şerife ve Mirza Ali oğlu Süleyman'ın zevcesi Hayal? tarafından verilen istid'a ve muamelesi evrakında zevceleri 6 Ağustos 36 tarihli Gazi M. Kemal Paşa'nın emri üzerine teşekkül eden Kuva-yı Milliye Birinci Taburunun İkinci Bölüğünde mukayyed oldukları ve vatan uğrunda hizmetleri sebkât ve hidmet-i vataniyelerini ifa etmiş bulduklarına binaen 24 Mayıs 340 tarihli Tabur hey'eti tarafından mu'ta mazbata üzerine merkulmanın ol babdaki afv kanunundan istifadeleri için muktazi mazbata îtası heyetimizce tekarrur ederek taht-ı kararü'l-tehakkuk işbu mazbata bi't-tanzim makam-ı kaimmakamîye takdim kılındı. 24 Mayıs 340

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza , Aza
(imzalar)

Numro: 64

Mazbata

Göcek karyeli Ali oğlu Haydar'ın biraderi Hüseyin 6 Ağustos 336 tarihinde Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın emri üzerine teşekkül eden Kuva-yı Milliye İkinci Taburunun İkinci Bölüğünde mukayyed olduğu ve vatan uğrunda hizmet-i vataniyesini ifa etmiş bulunduğu binaen 15 Mayıs 340 tarihli taburu ve hey'et tarafından mu'ta (mazbata) üzerine merkur Hüseyin'in ol babdaki afv kanundan istifadesi için muktezi mazbata i'tası hey'etimizce tekrur ederek kararü'l-tehakkuk iş bu mazbata bi't-tanzim makam-ı kaimmakamîye takdim kılındı. 24 Mayıs 340

Müdâfaa-i Hukuk Reis Vekili Aza, Aza, Aza, Aza, Aza
(imzalar)

Numro 65

Mazbata

Bilice'nin Abikânlı? mezraasında sakin Cevahir bin Ahmed biraderi Hüsnü'nün 6 Ağustos 36 tarihinde Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın emri üzerine teşekkül eden Kuva-yı Milliye Birinci Taburunun İkinci Bölüğünde mukayyed olduğu ve vatan uğrunda hizmeti sebkat ve hizmet-i vataniyesini ifa etmiş olduğuna binaen 24 Mayıs 340 tarihli tabur hey'eti tarafından mu'ta mazbata üzerine merkur Hüsnü'nün ol babdaki afv kanundan istifadesi için muktazi mazbata i'tası hey'etimizce takarrur ederek taht-ı kararü'l-tahakkuk işbu mazbata bi't-tanzim makam-ı kaimmakamîye takdim kılındı. 24 Mayıs 340

Halk Fırkası Ve Müdâfaa-i Hukuk Vekili Reisi Aza, Aza, Aza, Aza
(imzalar)

Numro: 66

Mazbata

Çerme nahiyesinin Elmalu karyesinden İbrahim 16 Nisan 340 tarihinde mu'ta istidasında merkur İbrahim Ağa'nın Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuk'a mensup olduğundan bahisle ol babdaki afv kanunundan istifadesi hakkında muktazi mazbatanın i'tasına istirham etmekle cereyan eden

muaamelede Üçüncü Tabur kumandanlığının 16 Nisan 340 tarihli evrakına merbut muktazi mazbatasında merkurum İbrahim Ağa Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuk'a mensup olduğu izbar kılınmış olduğundan Kuva-yı Milliye efradından Müdâfaa-i Hukuk mensuplarından olduğu anlaşılan merkurum İbrahim Ağa'nın ol babdaki afv kanunundan istifade etmek üzere cemiyetinize işbu mazbata bi't-tanzim takdim kılınmıştır. 24 Mayıs 340

Halk Fırkası Reisi Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro 67

Mazbata

Abvank karyeli Ahmed oğlu Mehmed Ali'nin 18 Mayıs 340 tarihinde mu'ta istid'asında merkurum Ahmed oğlu Mehmed Ali Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuk'a mensub olduğundan bahisle ol babdaki afv kanunundan istifadesi hakkında muktazi mazbatanın i'tasına istirham etmekle cereyan eden muamelede Birinci Tabur Kumandanlığının 24 Mayıs 340 tarihli evrakına merbut mazbatasında merkurum Ahmed oğlu Mehmed Ali'nin Kuva-yı Milliye'ye ve Müdâfaa-i Hukuk'a mensub olduğu izbar kılınmış olduğundan Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuk mensuplarından olduğu anlaşılan merkurum Mehmed Ali'nin 19 Teşrin'i sani 39 tarihli afv kanunundan istifade etmek üzere cemiyetimizce işbu mazbata bi't-tanzim takdim kılındı. 25 Mayıs 340

Halk Fırkası Reisi Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro: 68

Müdâfaa-i Hukuk ve Kuva-yı Milliye'ye mensubiyetini iddia eden Çerme nahiyesinin Horhor karyeli İlhami oğlu Said'in işlemiş olduğu cürmün ve derdestiyle Erzurum tevkifhanesine sevk edildiği tarihlerinin devâir-i âidesine zeylen ve mevzuhan müsaade edilmek üzere işarının Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetinin kararıyla maruzdur efendim. 25 Mayıs 340

Halk Fırkası Reisi Vekili   Aza,   Aza,   Aza,   Aza,   Aza
(imzalar)

Numro: 71

Bilice karyeli Ali oğlu Mehmed'in 24 Mayıs 340 tarihli istid'asında Kuva-yı Milliye ve Müdâfaa-i Hukuk'un Birinci Taburuna mensub olduğundan bahisle ol babdaki afv kanundan istifadesi hakkında muktezi mazbatanın itasına istirham etmekle cereyan eden muamelede Birinci Tabur Kumandanlığının 25 Mayıs 340 tarihli evrakına merbut mazbatasında merkum Ali oğlu Mehmed'in Kuva-yı Milliye efradından ve Müdâfaa-i Hukuk'a mensub olduğu izbar kılınmış olmağla Kuva-yı Milliye efradından Müdâfaa-i Hukuk mensublarından olduğu anlaşılan merkum Mehmed'in 19 Teşrin-i Sani 39 tarihli afv kanundan istifade etmek üzere cemiyetinizce işbu mazbata bi't-tanzim takdim kılındı. 25 Mayıs 340

Halk Fırkası Reisi
(imzalar)

Aza, Aza, Aza, Aza,

Numro 72⁸¹

25 Mayıs 340 tarihli Kaimmakam-ı kazanın tahriratı mütalaa edildi müsted'i Bilice'nin Abikân? mezraalı Cevahir'in? Erzurum'da mevkuf bulunan biraderi Hüsnü hakkında Üçyüz otuz altı tarihinde cinayetle lüzum-ı muhakeme kararı yazılarak vilayet istintak müdde-i umumiliği memur-ı aliyesinden irsal ve merkum Hüsnü de şehir-i merkümede mevkuf olduğu ve Kuva-yı Milliye teşkilatı ise tarih-i mezkurda icra kılındığı halde cemiyetten yazılmış olan mazbatanın (tetkik) edilmesi hakkında mazbata-i mezkur makam-ı kaimmakamiden irsal buyrulmuş keyfiyet lede't-tetkik ol babda müsted'i Cevahir tarafından verilüp devair-i aidesine vüsül buyurulan istid'ası, (ilgili makamlardan) yazılmış olan der-kenarlarda merkum Hüsnü hakkında üçyüz otuz altı tarihinde lüzum-ı muhakeme kararı yazılarak evrakı vilayet istintak müdde-i umumiliğine irsal ve müddei'nin 23 Teşrin-i evvel? 336 tarihinde Erzurum hapishanesine sevk edildiği işar olundu. Merkum hakkında bi't-tanzim kılınan lüzum-ı sevk kararı gıyaben yazılarak jandarma kuvve-i mazhar olmak üzere Hükümet-i mahalliye'nin 2 Haziran 336 tarihli Müdâfaa-i Hukuk merkezi riyasetinden yazılan emir üzerine Dersim'e tecavüzata karşı beş yüzü müteceviz

81 Belgenin bazı yerleri yırtık ve okunamaz derecede yıpranmış olmasından dolayı, bazı kelimeler tarafımızdan anlam bütünlüğünü bozmayacak şekilde parantez içinde eklenmiştir (N.K.).

Numro: 74

339 senesi Martı zarfında bera-yı vazife Çatak ve Zülhıdr (Zülkadr?) kar-yelerine Han takım kumandanlığı vekaletine gönderilen Ovacık'ın Karakal'a karyeli 310 tevellüdlü Mevlüd oğlu Mustafa'nın, firariler mezbureler beyninde Osman Beğin değirmeni üzerinde feciane bir suretle taş ve tüfenk mermileriyle şehid edilen Kiğı Jandarma Bölük efradından merkur Mustafa'nın failleri tahkik-i der-dest etmek üzere Mülâzım-ı evvel İbrahim Efendi ve maiyyetinde Dursun Çavuş ve efraddan Ahmed oğlu Emrullah ve ..... oğlu Ahmed ve Ömer oğlu Zülküf Mustafa oğlu Ziya ile maan ve mahall-i vak'ada asâr-ı cürmü tesbit ve faillerini meydana çıkarmak süretiyle vazifelerini îfa eden mümaileyh İbrahim efendi ile maiyyeti efradından vazife-i kanuniyelerini kanunun emr ve salahiyeti dahilinde îfa etdikleri halde faillerin zî-nüfuz eşhasdan olmaları dolayısıyla efrad-ı merkurdan katıl ve faillere zulm gibi ef'al irtikab etmişlercesine bir takım yalan ifadeleriyle mûmâileyh İbrahim Efendi ile maiyyeti bâlâda muharrer dört nefer efradın canice? ile merkur Dursun Çavuşun cinayetiyle lüzum-ı muhakemelerine karar verildiğinden mûmâileyh İbrahim efendi ile diğer maiyyet-i merkurdan Kuva-yı Milliye'ye mensub ve hizmetleri mesbuk olduklarından ol babdaki afv kanunundan istifade etmeleri hakkında keyfiyetin Kuva-yı Milliye ve Müdâfaa-i Hukuk'a havale edilmesi maznun Kiğı jandarma bölük kumandanından makam-ı kaïmmakamîye verilüb ve cemiyetimize havale buyurulan 22 Nisan 340 tarihli 1714 numrolu tahriratda işar edilen keyfiyet lede't-tahkik mümaileyh İbrahim Efendi senelerden beri Kuva-yı Milliye'ye hizmet ettiği gibi maiyyeti olan merkurdan Dursun Çavuş ve Emrullah ve Ahmed ve Zülküf gerek Dersim'e karşı müteşekkil Kuva-yı Milliye müfrezeleriyle maan ve gerek sûr-i sâirede Müdâfaa-i Hukuk ve Kuva-yı Milliye'de hizmetleri sebkât ettiği görülmüş ve bu babdaki afv-ı ali kanundan hizmetlerine mukabil afvdan istifadeleri hakkında işbu mazbata bi't-tanzim takdim kılındı. 24 Temmuz 340

Halk Fırkası Reis Vekili

Aza, Aza, Aza, Aza,

(imzalar)

EKLER: Belgelerden Bazı Örnek Sayfalar

۷۴

شماره ۲۴۹
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۷۵

شماره ۲۴۹
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

